

Беларусь

ГАЗЭТА БЕЛАРУСАЎ У ВОЛЬНЫМ СЬВЕЦЕ. ЦАНА — PRICE \$1.00

BIELARUS — BYELORUSSIAN NEWSPAPER IN THE FREE WORLD
POST ADDRESS: BIELARUS, P. O. BOX 109, JAMAICA, N. Y. 11431. Tel.: (212) 380-2036
Год XXV, № 217 New York, May — Травень 1975 Vol. XXV, № 217

УГОДКІ НЕЗАЛЕЖНАСЬЦІ БЕЛАРУСІ Ў НЬЮ ЁРКУ

Сакавіковыя ўрачыстасьці былі праведзеныя ў нядзелю 23-га сакавіка, пачаўшыся, паводля традыцыі, Багаслужбай ў катэдральным саборы БАПЦ сьв. Кірылы Тураўскага (служылі аа. Васіль Кендыш і Аляксандар Яноўскі; злучаны хор кіраваў сп. М. Тулейка).

Папрудні ў залі „Мюзык Гол” гэтаю Вілмор адбыўся сход беларускага грамадства й гасьцей з удзелам у ім двух ньюёркаўскіх кангрэсману: Джона Мэрфі й Марыя Бяджы. Адчыніў сход др. Расьціслаў Гарошка, старшыня Беларуска-Амерыканскага Задзіночання, што арганізавала святаваньне, і сказаў пазьней уводную прамову паангельску. Пратайрэй В. Кендыш прачытаў прынагодную малітву, зь якою ў ваўторак 25 сакавіка наведаў, у суправаджэньні кангрэсман Бяджы й дэлегацыі БАЗА Палату Прадстаўнікоў Кангрэсу ЗША. Сп-ня Ліза Маркоўская (праф. Эльза Зубковіч ля фартэпіяна) выканала амерыканскі гімн.

Далейшае вядзеньне сходу было перададзенае др. Янку Запрудніку, які прачытаў пражымацыйны дзяржавы Незалежнасьці Губэрнатарам штатаў Нью Ёрк, Нью Джэрзі, Пенсільваніі, Канэтыкет, гораду Нью Брансвіку, атаксама тэлеграмы й пісьмовыя прывітаньні ад Мітрапаліта БАПЦ Уладзіміра Андрэя, кангрэсману Джона Уайлдэра й Джозэфа Адаба, Камітэту за Свабодную Лапвію, Беларускага Цэнтральнага Камітэту ў Вікторыя (Аўстралія), Беларускага Кангрэсавага Камітэту Амерыкі Галоўнай Управы Арганізацыі Беларуска-Амерыканскае Моладзі, Беларуска-Амерыканскага Аб'яднаньня ў Нью Ёрку, Беларускага Вывольнага Фронту.

Абодвы кангрэсманы ў сваіх выступленьнях (дэмакраты: Джон Мэрфі, прадстаўнік у Кангрэсе Статэн Айленду й ніжняе часткі Мангэтэну, і Марыя Бяджы, прадстаўнік часткі Бронксу) казалі пра важнасць грамадзянскіх і нацыянальных правоў у жыцці народу, пра патаптаньне іх у Савецкім Саюзе ды пра пагрозу гэтым правам наагул збоку камунізму, пра важнасць перахоўваньня й перадаваньня моладзі нацыянальных і духоўных скарбаў свайго народу.

Зь іншанацыянальных гасьцей у

сходзе ўзялі ўдзел: сп-ня Валентына Калынык ад Амерыканцаў за Вывольнае Панавольнае Народнае, др. Пітэр Чынг ад Міжнароднае Рады Духаўнікоў, др. Васіль Глазкоў, ад Вярхоўнага Казацкага Прадстаўніцтва, сп-ня Служка ад Польска-Амерыканскае Рады, сп. Абуладзе ад Грузінскага нацыянальнага Фронту, сп. і сп-ня Дуброва ад Чэскае Нацыянальнае Арганізацыі.

Галоўным прамоўцам на сходзе быў праф. Антон Адамовіч. Узяўшы за тэму 50-годзьдзе Бэрлінскае Канфэрэнцыі, прамовец адзначыў два асноўныя шляхі-мэтады змаганьня Беларусаў за сваю нацыянальную дзяржаўнасьць: „рамантызм ідэі, што творыць рэальнасьць”, азначаны так Пётрам Крэчэўскім, ды тактыка „ў ваход” Аляксандра Цывікевіча. Абодвы

Танцавальная група „Мацеліца” Аддзелу АБAM у Нью Ёрку пасля свайго выступленьня.

Фото: А. Дубяга

Танцавальная група Аддзелу АБAM у Нью Джэрзі выконвае „Польку-Янку”.

Фото: А. Дубяга

АРГАНІЗАЦЫЯ БЕЛАРУСКА-АМЭРЫКАНСКАЕ МОЛАДЗІ

падае да ведама, што 4, 5 і 6 ліпеня сёлета АДБУДЗЕЦА ЎРАЧЫСТАЕ СЬВЯТКАВАНЬНЕ

25-ЫХ УГОДКАУ

ад заснаваньня

АРГАНІЗАЦЫЯ БЕЛАРУСКА-АМЭРЫКАНСКАЕ МОЛАДЗІ (раней: Згуртаваньне Беларускае Моладзі ў Амерыцы).

ПРАГРАМА ЎРАЧЫСТАСЬЦЯЎ:

ПЯТНІЦА 4 ліпеня: 11-я гадзіна нараніцы —

Справаздачна—Перавыбарны ЗЬБЭД Арганізацыі Беларуска-Амерыканскай Моладзі ў

ЦАРКОЎНА-ГРАМАДЗКАЙ ЗАЛІ БАПЦ.
9 River Road, Highland Park, N. J.

6-я гадзіна папрудні: ГАДАВЫ КАІЭРТ МОЛАДЗІ

ў залі БЕЛАРУСКАГА ЦЭНТРУ ў САЎТ РЫВЭРЫ (Вайтгэд эвэню).

СЫБОТА 5 ліпеня: ад 11-ай гадзіны нараніцы —

СПАРТОВАЯ СУСТЭРЧА МОЛАДЗІ на пляцы БЕЛАРУСКАГА ЦЭНТРУ ў Саўт Рывэры.

7-я гадзіна ўвечары: УРАЧЫСТЫ БАНКЕТ

з праграмай прывітаньня 25-м угодкам АБAM у залі БЕЛАРУСКАГА ЦЭНТРУ ў САЎТ РЫВЭРЫ.

Пасьля Банкету — ВЕЧАРЫНА пад музыку Братоў Гэрэсімовічаў (там-жа).

НЯДЗЕЛЯ 6 ліпеня: 10-я гадзіна нараніцы:

БОЖАЯ СЛУЖБА ў БАПЦаркве Жыровіцкае Божэ Маці ў Гайлэнд Парк, Нью Джэрзі.

2-я гадзіна папрудні — РАЗВІТАНЬНЕ.

У гэтых днёх адбудзецца ВЫСТАЎКА на тэму 25 ГАДОЎ АБAM.

Ветліва запрашаем Беларускае Гтамадзтва прыняць удзел ува ўсіх пералічаных імпрэзах.

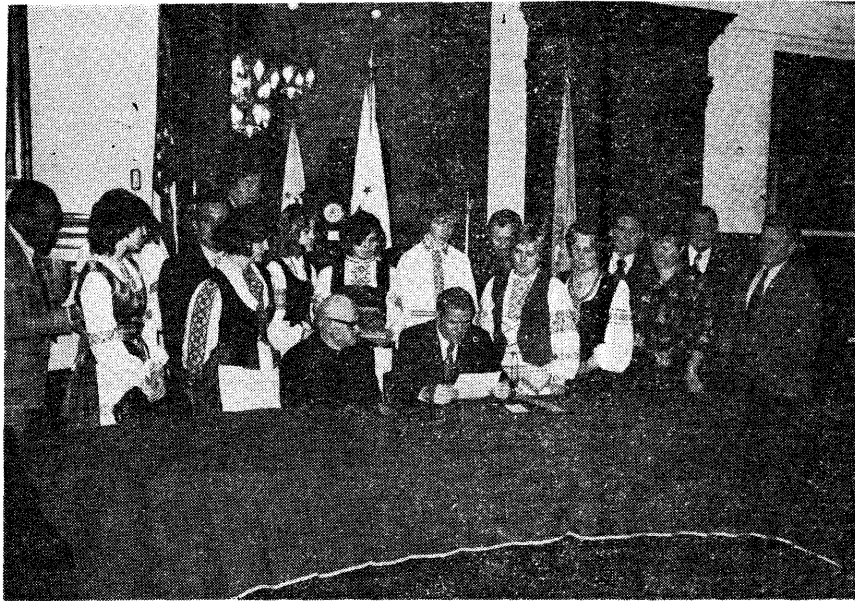
пліх-мэтады, сказаў праф. Адамовіч, ужываліся й дагэтуль ужываюцца ў змаганьні, у залежнасьці ад канкрэтных абставінаў. Абодвы мэты маюць свае моцныя й слабыя бакі, але абодвы прыводзяць да пэўных здбыткаў пры ўмове, што нязьменнай застаецца мэта: дабро свайго народу, ягонае свабода й дзяржаўная незалежнасьць.

У мастацкай частцы ўзялі ўдзел: сп-ня Ліза Маркоўская (мэцэ-сатрана, салёвае выкананьне песні ў кампазытару Эльзы Зубковіч і Міколы Куліковіча на словы Наталлі Арсеньеве, Міхася Кавыля й Янкі Купалы); сп-ня Эльза Зубковіч (фартэпіяна, акампаніямэнт); сп-ня Ніна Запруднік солэ, фартэпіян, кампазыцыі Зубковіч і Шапэна; сп-ні Ала Орс-Рамана, Галіна Орс-Вера, Вера Заморская (сьпеў), Вера Бартуль (мэлядэлямацыя Купалавага „Цару неба й зямлі”); танцавальная маладзёжныя гурткі зь Нью Ёрку (пад кіраўніцтвам Раісы Станкевіч і Ніны Запруднік) і Нью Брансвіку (пад кіраўніцтвам Алы Орс-Рамана) (кажны па два народныя танцы: „Вяночак” „Полька Янка” ды „Бульба” й „Полька Васілёк”).

Сход скончыўся прыняццём рэзалюцыі (гл. у іншым месцы гэтага нумару) і адсяляваньнем беларускага нацыянальнага гімну „Мы выйдзем шчыльнымі радамі”.

Я. З.

БЕЛАРУСЫ Ў ГУБЭРНАТАРА НЬЮ ДЖЭРЗІ

Акт прачытаньня й падпісаньня Губэрнатарам Нью Джэрзі Брэнданам Т. Бырнам пражымацыйна пра абвешчаньне дня 25 сакавіка 1975 году Беларускім Днём у штаце Нью Джэрзі ў прысутнасьці беларускіх дэлегацыяў ад наступных арганізацыяў: Аддзел БАЗА ў Нью Джэрзі, Задзіночаньне Беларуска-Амерыканскіх Вэтэранаў у Нью Джэрзі, Жаноцкая Сэкцыя пры Адзеле БАЗА, АБAM і БАКК дня 18 сакавіка 1975 г. Сяброўкі АБAM у Нью Брансвіку ад імя БАЗА перадалі Губэрнатару альбом у беларускіх колерах, выкананы сп-няй Юліяй Андрусьшынай на гэтую інтэнцыю.

Фото: А. Дубяга

БЕЛАРУСКІ ДЗЕНЬ У ЛЭС АНДЖЭЛЕСЕ

Сп. Часлаў Найдзюк 25 сакавіка сёлета ў Гарадзкой Управе Лёс Анджэлесу атрымаў ад Бурмістра гораду Тома Брэдлі пражымацыйна пра абвешчаньне Беларускага Дня ў Лёс Анджэлесэ з нагоды 57-х угодкаў Акту 25 Сакавіка 1918 году. У гэтай пражымацыі Бурмістр Лёс Анджэлесу заклікаў усіх грамадзян гораду й асабліва беларускага паходжаньня адзначыць дзень 25 сакавіка, як Беларускі Дзень, ды імкнуцца да запраўднай незалежнасьці Беларускага Народу на аснове самавызначэньня, якое законна прыслугоўвае ўсім людзям усюды. Угодкі незалежнасьці — казалася далей у пражымацыі — гэта для ўсіх Беларусаў сымбаль дынамічнай духовай сілы, якая надзейна верне незалежнасьць гэтаму народу. Гэтыя глыбокія словы Бурмістра Тома Брэдлі зьяўляюцца ўзапраўды вялікім маральным падтрыманьнем для беларускіх патрыётаў.

У сыботу 15 сакавіка ў залі Ўкраінскай каталіцкай царквы ў Галівудзе адбылася святачная праграма, прысьвечаная сьветнім угодкам абвешчання Незалежнасьці Беларускай Народнай Рэспублікі. Сьвятаваньне было наладжанае ад імя Аддзелу БАЗА, Каліфарнійскага Аддзелу Арганізацыі Беларуска-Амерыканскай Моладзі й Прадстаўніка БККА.

Пасьля адчынення ўрачыстасьці былі адыграны амерыканскі гімн і беларускі рэлігійны гімн „Магутны Божа”. Сп. Часлаў Найдзюк прачытаў прывітаньні ад наступных асобаў і рэпрэзэнтаваных імі арганізацыяў: сп-ні Раі Станкевіч — старшыня Галоўнай Управы Арганізацыі Беларуска-Амерыканскай Моладзі, сп. Васіля Пунтуса — старшыня Беларускага Каардынацыйнага Камітэту ў Чыкага, сп. І. Касяка й сп. М. Сенькі — старшыні й сакратара Беларускага Кангрэсавага Камітэту Амерыкі, сп. Хведара Шыбута — прадстаўніка БККА ў Калі-

рада, сп. Э. Ясюка — старшыня Прыхільнікаў БЦР. Тэкст Акту 25 Сакавіка пабеларуску й паангельску прачыталі сёстры Ядзя й Кароля Найдзюкі. Хвілінаю цішыні была ўшанаваная памяць тамерлых удзельнікаў ранейшых святаваньняў і ўсіх іншых, што ў сваім жыцці працавалі й змагаліся, каб жыла Беларусь.

Рэфэрат на тэму „З думкамі аб беларускай будучыні” прачытаў сп. Ч. Найдзюк. Пад канец рэфэрату былі прыведзеныя цытаты із зборніка вершаў маладога беларускага паэты Леаніда Дайнеды „Начныя тэлеграмы”, выдадзенага ў Менску ў 1974 годзе. Натхненныя радкі з паэмы „Песьня белага сьнегу” пра Бацькаўшчыну былі зыркным выўленьнем бязмежнай любові да роднага краю: „Радзіма! Ты выткана з промняў яснай зары. Памру за цябе, калі скажаш — „памры!” Словы гэтага вершу паслу-жылі й добрым заканчэньнем рэфэрату. Да яго добра далучаўся ў патрыячнай гармоніі верш сп. Пётры Ерміна „Чары цудоўнай старонкі”, прыгожа прачытаны самым аўтарам.

Васьмігадозы Віктар Найдзюк сказаў вершык пабеларуску. Антось Вініцкі й Джымі Сіско прапаялі колькі песьняў з рэпэртуару Каліфарнійскага хлапцоўскага хору. Ядзя Найдзюк, як новы старшыня Аддзелу Арганізацыі Беларуска-Амерыканскай Моладзі, зрабіла патрыятычныя заклікі да падтрыманьня нацыянальнай дзейнасьці моладзі. На заканчэньне сьціплай мастацкай праграмы разьвясцілі прысутных сп. Пётра Ерміна сваім гумарыстычным вершам „Надзейны сьват”.

Урачыстасьць закончылася беларускім нацыянальным гімнам. Сабраныя сяброўкамі Аддзелу АБAM за пачастунак грошы былі прызначаны на часопіс „Беларуская Моладзь”.

Н.

ЗАДЗІНОЧАНЬНЕ БЕЛАРУСКА-АМЭРЫКАНСКІХ ВЭТЭРАНАЎ

наведмляе, што ўрачыстае адкрыцьцё

ПОМНІКА БЕЛАРУСКІМ ЗМАГАРОМ-ГЭРОЯМ

адбудзецца ў нядзелю 25 травня 1975, і ветліва запрашае ўсе Аддзелы Беларускіх Вэтэранаў, Вэтэранаў беларускага паходжаньня, што адслужылі вайсковую службу ў іншых дзяржавах, Арганізацыю Беларуска-Амерыканскай Моладзі і ўсе Беларускае Грамадзтва прыняць удзел у гэтай вялікай урачыстасьці адкрыцьця Помніка ў гонар Тых, што загінулі, каб жыла Бацькаўшчына.

ПРАГРАМА:

СЫБОТА 24 травня: у Беларускім Рэлігійна-Грамадзкім Цэнтры (9 River Road, Highland Park, N. J.):

спатканьне дэлегатаў і гасьцей, раскватараваньне.

НЯДЗЕЛЯ 25 травня:

9-я гадзіна нараніцы: Урачыстая Божая Служба ў БАПЦаркве Жыровіцкае Божэ Маці ў Гайлэнд Парк, Нью Джэрзі;

12-я гадзіна апаўдні: Зборка на месцы адкрыцьця Помніка на Беларускім Магілініку ў Іст Брансвік, Н. Дж.

1-я гадзіна папрудні: Урачыстае адкрыцьцё Помніка, складаньне вяноў, прамовы.

3-я гадзіна папрудні: Урачысты Сход і Банкет у Schak's Hall, 25 Whitehead Avenue, South River, N. J.

8-я гадзіна увечары: Бал (там-жа).

Ува ўсіх справах урачыстасьці, прыезду гасьцей і іншых просьба зварацца на адрас:
Association of Byelorussian-American Veterans in New Jersey,
9 River Road, Highland Park, N. J. 09804.

BIELARUS

Byelorussian Newspaper in the Free World
Published monthly by
BYELORUSSIAN-AMERICAN ASSOCIATION, Inc.
Subscription \$10.00 yearly.

„БЕЛАРУС“ — Газета Беларусаў у Вольным Сьвеце.
Выходзіць мясячна. Рэдагуе Калегія.
Выдае: Беларуска-Амэрыканскае Задзіночаньне.
Вышкіска зь перасылкаю — 10.00 дал. на год.
Незамоўленыя рукапісы назад не зьвязтаюцца.
Артыкулы, падпісаньня прозьвішчам аўтара, могуць выражаць пагляды, зь якімі Рэдакцыя не згаджаецца.

РЭЗАЛЮЦЫЯ

прынятая 23 сакавіка 1975 г. у Нью Ёрку на сьвяткаваньні 57-ых угодкаў ад абвешчаньня ў Менску 25 сакавіка 1918 г. незалежнае Беларускае Народнае Рэспублікі.

ДЗЕЛЯ ТАГО, ШТО ў Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспубліцы і ў Савецкім Саюзе Беларусы пазбаўленыя сваіх прыродных і бюспрэчных правоў на свабоду, гарантаваных ім Радай Беларускае Народнае Рэспублікі ў 1918 годзе;

ДЗЕЛЯ ТАГО, ШТО савецкі ўрад працягвае сваю каліяніяльную палітыку, разьлічаную на зьнішчэньне беларускае нацыі праз плянавую русыфікацыю беларускіх школаў, друку, радыё ды вышэйшых навучальных устаноўа, а таксама спосабам прымусовага дэпартаваньня беларускае моладзі ў неабжытыя пустэльні Сібіру, паддаючы работнікаў сьстэме прымусовых плянаў і нормаў, здушваючы й дэмаралізуючы працаўнікоў разумовае працы суровым партыйным кантролем;

ДЗЕЛЯ ТАГО, ШТО наўсуперак канстытуцыйным гарантыям урад Савецкае Беларусі бязьлітасна перасьледуе ўсялякія выявы рэлігійных перакананьняў у Беларусі, зачыняючы сьвятыні, забараняючы рэлігійныя публікацыі, турбуючы актывных сяброў рэлігійных таварыстваў ды забараняючы ўвоз рэлігійных кніжак і аб'ектаў культуры;

МЫ, УДЗЕЛЬНІКІ гэтага сьвяточнага сходу, ушаноўваючы сяньня, 23 сакавіка 1975 году, у гора Нью Ёрку, у залі гатэлю Білтмор, 57-ыя ўгодкі ад абвешчаньня Незалежнае Беларускае Народнае Рэспублікі, аднадушна асуджае урады СССР і БССР за працягваньне народагубнае палітыкі ў дачыньні да Беларускага Народу. .

МЫ ЗАКЛІКАЕМ усе свабодалюбныя дзяржавы, асабліва Задзіночаныя Штаты Амэрыкі, стаць у вабарону Беларусі ў Арганізацыі Задзіночаных Нацыяў, да якое Беларусь належыць, але ў запраўднасьці там не прадстаўлена.

МЫ ЗАКЛІКАЕМ Беларускі Народ ня траціць надзеі ды працягваць свой наважаны супраціў савецкім намаганьням зьнішчыць Беларусь, як нацыю.

МЫ ПРЫІРАКАЕМ працягваць сваё падтрыманьне й адданасьць справе свабоды Беларусі й аднаўленьня незалежнае Беларускае Народнае Рэспублікі.

Нью Ёрк, 23 сакавіка 1975 г.

СЬВЯТА НЕЗАЛЕЖНАСЬЦІ Ў ТАРОНЬЦЕ

У выніку адпаведных захадаў, зробленых Беларускім Каардынацыйным Камітэтам у Канадзе, бурмістр места Таронта Дэвід Кромбі тыдзень ад 24 да 30 сакавіка 1975 г. абвесьціў „Беларускім Тыднем”. У сваёй праклямацыі між іншага ён кажа: „Аўторак, 25-га сакавіка — гэта дзень 57-ых угодкаў Незалежнасьці Беларусі. Таронта вітае прыемную нагоду, каб Канадзіячам беларускага паходжаньня выразіць прызнаньне за культуру й традыцыі, якія яны прынеслі ў свой новы край”. У працягу гэтага тыдня штатіа ад усходу да захаду сонца на таронтаўскай ратушы павяваў і бел-чырвона-белы сьцяг.

У нядзелю-ж, 6-га красавіка 1975 г. уранні ўрачыстыя Вагаслужбы ў царкве сьв. Кірылы Тураўскага ды ў царкве сьв. Еўфрасіньі Полацкай, дзе ў часе прынагоднага слова а. Вялікі прачытаў пагратытычны зварот б. Прэзыдэнта Бел. Цэнтральнае Рады, праф. Радаслава Астроўскага. Папаўдні ў прыгожай мадэрнай аўдыторыі Інстытуту Эдукацыі ўрачыстае паседжаньне й канцэрт.

Старшыня ўрачыстасьці сп-ыч Язэп Пігушка, пасьля канадзкага гімну, выкананага на піяніне сп-чнай Юльянкай Грыцук, даў кароткае рэзюмэ падзеяў, што адбыліся ў Беларусі 57 гадоў таму — пабеларуску, а тады паангельску.

Як-бы працягам да гэтага ўступу была прамова др. В. Рагулі, які гаварыў пра ролю й уплыў факту існаваньня Беларускае Народнае Рэспублікі на ўвесь ход падзеяў у Беларусі ў працягу мінулага паўстагодзьдзя, ды спыніўся на наступных трох этапах.

Першы этап — гэта, калі Масква пасьля захопу Беларускае Народнае Рэспублікі вымушаная была даць нешта ўзаемн, хаця-б сваю БССР, але й гэтую нацыянальна разбуджаных беларускія сілы патрапілі выкарыстаць для таго магутнага нацыянальнага будаўніцтва 20-27 гадоў (часы надзьмаўшчыны), няхай сабе й пасьля дашчэнтну, як тады здавалася, Масквой разбуранага.

Другі этап — 2-я сусветная вайна з новай хваляй нацыянальнага ўздыму ўва ўсіх галінах жыцця ўлучна з натугамі стварыць сваё войска, і

Трэці этап — паваенны ды эміграцыя. БССР цяпер сябра Задзіночаных Нацыяў, а эміграцыя побач арганізаваньня нутранага грамадзка-рэлігійнага жыцця дзёц і ў па-

літычным кірунку. Гэтак прыкладам у рэзалюцыі XIII-ай сесіі Рады Беларускае Народнае Рэспублікі на чужыне ў вадным з пунктаў ідзе гутарка аб дамаганьні дапушчэньня ў Задзіночаныя Нацыі дэлегацыі Рады Беларускае Народнае Рэспублікі, як абсэрватара.

Далей ішлі пісьмовыя прывітаньні ад прадстаўнікоў фэдэральнага, як і правінцыяльнага Ураду Канады на чале з прэм'ерам Антарыё Дэвісам ды ад беларускіх арганізацыяў, як ад Бел.-Амэрыканскага Задзіночаньня, Беларускага Каардынацыйнага Камітэту ў Чыкага, Сэкрату Рады БНР у Аўстраліі, Арганізацыі Бел.-Амэрыканскае Моладзі, Беларускага Цэнтральнага Камітэту ў Вікторыі, Беларускага Вызвольнага Фронту ў Нямеччыне ды Беларускага Кангрэсавага Камітэту ў Амэрыцы.

Вусна вітаў госьць, прыяцель Беларусаў, сп. Г. Алэн, вышэйшы ўрадавец Аддзелу Грамадзтва на сярэдняю Канаду, Дэпартаменту Дзяржаўнага Сакратарыяту. Ён між іншага ўспомніў і пра нядаўна выддзены Беларусамі падручнік беларускае мовы, апрацаваны сп-няй Пашкевіч, ды дадаў, што чуў добрыя водклікі пра яго, а ён асабіста перакананы, што падручнік гэты — здатыцка ня толькі для беларускае, а й наагул для канадзкае грамадзкасці.

У канцэртнай частцы прысутныя любаваліся беларускімі скокамі: „Вяночка” у выкананьні дзявоцкае групы „Перапёлка” ды „Лявоніха” ў выкананьні групы пад гэтым-жа назовам, абедзве групы пад кіраўніцтвам сп-чны Эвы Пашкевіч. Слухалі дэкламацыі вершаў М. Кавыля вучнямі Беларускае школы пры царкве сьв. Еўфрасіньі Полацкай у Тароньце: Мар'янай і Верай Некарашэвіч, Галінай Рымша й Антосем Вялікім ды дэкламацыі байкі Ул. Дубоўкі „Чаму куртаты зайц” у выкананьні сп-чны Э. Пашкевіч.

Ды найбольш гэтым разам слухалі бел. чароўных песьняў — сп-ні м. З. Вялікая й А. Беразоўска дзвум прапялі „Зорку Вэнэру” й „Служкія ткачыкі” (М. Багдановіч) ды „Я ад вас далёка” (Я. Купальні) і „На выгнаньні”. Асаблівай жа атракцыяй і навінкай было выступленьне стройнага квітэту спадарыняў: В. Бартуль, В. Заморскае, Г. Орсы, др. А. Орсы-Романо ды др. Г. Дарашэвіч-Тудон — дарагіх госьцяў зь Нью Ёрку. Яны пялі „О, Беларусь, мая шыпына” (Ул. Ду-

УГОДКІ НЕЗАЛЕЖНАСЬЦІ Ў ЧЫКАГА

57-я ўгодкі абвешчаньня Незалежнасьці Беларускай Народнай Рэспублікі Актам 25 Сакавіка 1918 году былі адзначаны ў Чыкага Беларускім Каардынацыйным Камітэтам, у які ўваходзяць тры арганізацыі: Беларуска-Амэрыканская Нацыянальная Рада, Згуртаваньне Беларусаў у штаце Іліной ды Арганізацыя Беларуска - Амэрыканскай Моладзі штату. Урачыстасьць адбылася 23 сакавіка пасьля Божых Службаў, адпраўленых у беларускіх царквах Хрыста Збаўцы й сьв. Юр'я нашым духавенствам абодвух веравызнаньняў за Беларускі народ і ягонае вызваленьне. Урачысты Сход 25 Сакавіка адбыўся ў гонь-ж дзень у банкетавай залі АКВА БЭЛЬЛІЯ ў паўночным Чыкага.

Нашая традыцыя мінулых гадоў сьвяткаваць супольна адной грамадой нацыянальнае ўрачыстасьці, ладзіць дэманстрацыі й выставкі на прыпынках раўнапраўя і ўзаемнай пашаны ўсіх арганізацыяў розных кірункаў дала і ў гэтым годзе вялікі плён. На ўрачыстасьць прыбыло больш за тры сотні людзей з Чыкага й іншых гарадоў штату. Былі таксама й госьці зь іншых штатаў, у тым ліку й галоўны дакладчык на тэму дня праф. Іван Любачка аж з Кэнтакі.

Ад іншых нацыянальнасьцяў былі прысутныя на сьвяткаваньні прадстаўнікі ад Казакаў, Украінцаў, Немцаў, Латышоў, Амэрыканцаў. Прадстаўнікі дэлегацыяў ці групаў палымяна віталі Беларусаў зь іхным сьвятам Незалежнасьці, выказалі пашану да беларускага нацыянальна-вызвольнага руху й заклікалі да супольнага змаганьня супраць сучасных панявольнікаў, якіх, узмоцніўшыся ў Ялце, пагражаюць загубай усёму вольнаму свету.

З нагоды ўгодкаў Незалежнасьці Беларусі Губэрнатар штату Іліной Вокэр і Бурмістр гораду Чыкага Дэйлі выдалі адмысловыя праклямацыі, якімі абвесьцілі дзень 25 сакавіка 1975 году Днём Беларускай Незалежнасьці ды заклікалі да маральнага падтрыманьня Беларускага народу ў ягоным змаганьні. 25 сакавіка раніцай на будынку Гарэцкай Управы гораду Чыкага быў узьняты беларускі нацыянальны бел-чырвона-белы сьцяг.

У часе ўрачыстага сьвяткавальнага сходу нашыя нацыянальныя эмблемы-сьымбалі — Пагоня й Нацыянальны Сьцяг нашае падзеленае духавенства моцна злучылі паводля хрысьціянскае навукі: „У Хрысьце мы адно!” Гэткімі словамі пачаў сход архімандрыт Уладзімер Тарасевіч, пастыр Парахвіі Хрыста Збаўцы, а закончыў яго малітвай а. Алег Мірановіч, пастыр Парахвіі Сьв. Юр'я. На сходы былі прачытаны многія прывітаньні ад розных, некалі пасвараных, беларускіх арганізацыяў. Сп-ня Вера Рамук прачытала Зварот 13-й сесіі Рады БНР з даручэньня ейнага Старшыні д-ра В. Жук-Грушкевіча ды віншавальнае пасланьне Р. Астроўскага, б. Прэзыдэнта БНР, з нагоды ўгодкаў 25 Сакавіка.

У сваім дакладзе праф. І. Любачка ў дзвюх мовах, беларускай і ангельскай, даў кароткі агляд гісторыі Беларускага народу ад XIII стагодзьдзя да апошняга часу. Ён акцэнтаваў галоўныя вехі нашай гісторыі: гістарычная Літва — гэта сучасная Беларусь. Што было слаўным для гістарычнай Літвы — гэта ёсьць слаўным для нас Беларусаў. Вялікае Княства Літоўскае было нашай слаўнай дзяржавай. Высокая ягоная культура, пісьменства й навука — дасягненьні нашага творчага народу. Старая нашая дзяржава

боўкі), „Ручнікі” (В. Вярбы), „Я йду дарогай” (Ул. Клшэвіч), „Ой, Лявоніха” (М. Багдановіч) ды малі-дэкламавалі „Над Нёманам” Я. Купалы (дэкламавала сп-ня В. Бартуль).

Урачыстасьць закончылася, як заўсёды, гімнам „Мы выйдзем шчыльнымі радамі”.

За ўдачу ў правядзеньні сьвяткаваньня належыцца падзяка ў першую чаргу арганізатарам, сябром Беларускага Каардынацыйнага Камітэту ў Канадзе, што загадзя аб усім падумалі й парупіліся. Падзяка належыцца і ўсім выканаўцам як афіцыйнае часткі, так і канцэртнае, ды найбольш, шчыры беларускі дзякуй дарагім і мілым спадарыням спявачкам зь Нью Ёрку, якія, не шчадучыя ня толькі часу й высілкі, але й вялікіх выдаткаў, прыбылі да нас здалёку, каб дадаць урачыстасьці нашаму ўсіхнаму нацыянальнаму сьвяту.

В. П.

— Вялікае Княства Літоўскае паўтысячы год адбівала бесьперарыныя навалы Масквы ў ейным крыжовым паходзе супраць Захаду. Дзяржава гэтага 500 год была няпераможнай цывільнай, мужна адбіваючы варожыя наскокі, трацячы рачаючы абаронны вал. Шукаючы паступова свае ўсходнія землі, скадапамогі, задзіночвалася яна зь сваймі суседзямі. І толькі напрыканцы XVIII стагодзьдзя Маскве, задзіночанай з падобнымі да яе агрэсарамі — Прусай і Аўстрыяцкай імперыяй, удалося ў трох новых навалах заўладаць Літвой і Польшчай, запорами маскоўскага „дранг нах Вэстэн”.

Не скарыўся, аднак, Беларускі народ. Страціў ён амаль усе свае вядучыя грамадзкія вярхі — шляхты і баяраў, князёў і слаўных людзей. Падумаўся за свабоду з косамі й тапарамі. У бесьперарынных паўстаньнях і бунтах ахвирна змагаўся за вызваленьне. Найвышэйшым сымбалам гэтага ўсенароднага змаганьня стаўся наш нацыянальны герой Кастусь Каліноўскі. Ён з пад маскоўскай шыбеніцы даў тэстамант свайму роднаму Беларускаму народу: „Бо я Табе, Народзе з пад шыбеніцы кажу, што толькі тады зажывеш шчасьліва, калі над Табой ужо Маскаля ня будзе!”

Не зважаючы на цяжкае нацыянальнае й сацыяльнае панявольненьне ды шпалёную русыфікацыю, Беларускі народ дамогся склікаць Усе-

беларускі Кангрэс у канцы 1917 году, які, будучы разгнаны бальшавіцкімі штыкамі, патрапіў перад гэтым выбраць Раду Кангрэсу, пераназваную пазьней Радай Беларускай Народнай Рэспублікі, і афіцыйна перадаць ёй усе сьвэрэнныя правы Беларускага народу. Выконваючы волю Беларускага народу, Рада БНР 25 сакавіка 1918 году абвесьціла Беларусь вольнай і незалежнай дзяржавай.

Ад гэтага часу мінула роўна 57 гадоў. За гэты час шмат гора і мукі перацярпеў Беларускі народ, але пад іхным цяжарам не заламаўся й ня здаўся. Ён ня спыняе свайго ахвярнага змаганьня й моцна верыць у сваю перамогу!

У мастацкай праграме, апрача чыкаскіх выканальнікаў: Г. Янчэўскага (піяніна, солё), Полі Брэжневай (солё і ў дуэце колькі народных песьняў), мілую неспадзеўку зрабіў мяшаны хор Беларусаў з Ракфарту, Іліной, які прапяў некалькі беларускіх народных і патрыятычных песьняў пад акампаньямант акардыёну Язэпа Малі, Міхась Каленік прадэклямаваў верш Алесь Гаруна „Ты мой брат, каго зваць Беларусам”. Сход закончыўся словамі старшыні Беларускага Каардынацыйнага Камітэту ў Чыкага Васіля Пунтуса ды прапяньнем усімі прысутнымі беларускага нацыянальнага гімну „Мы выйдзем шчыльнымі радамі”.

В. Пануцэвіч

САКАВІКОВЫЯ ЎГОДКІ Ў СЫДНЭ

Сьвяткаваньне 57-х угодкаў абвешчаньня Дзяржаўнай Незалежнасьці Беларускае Народнае Рэспублікі Актам 25 сакавіка 1918 году, якое сталася найвялікшай падзеяй ў гісторыі змаганьня нашага народу за аднаўленьне свае славітае дзяржавы ў мінуўшчыне, Беларусы Сыднэю (Аўстралія), згодна добрае традыцыі, зладзілі і сёлета супольна ў залі Беларускага Культурна-Грамадзкага Клубу.

Пасьвяточнаму ўпрыгожаная зала букетамі вяртінняў, уложанымі ў бела-чырвона-белых калёрах, запоўнілася на берагі людзьмі ды гоманам роднае мовы.

Урачысты сход адчыніў кіраўнік сьвяткаваньня сп. Л. Дзядуля ды першае слова перадаў старшыні Клубу сп. М. Антуху, які прывітаў прысутных ды выразіў асабліваю радасьць, што гэтым разам вітае прысутных суродзічаў зь вялікім нашым сьвятам у сваім собскім доме.

Глыбокі й арыгінальна апрацаваны рэфэрат на тэму дня прачытаў сп. Аркадзь Качан. Ён прачытаваў у беларускім перакладзе выказваньні пра Беларусь і ейнае палажэньне некаторых выдатных міжнародных палітычных дзеячоў. На асаблівую ўвагу заслугоўвалі цытаты з артыкулу амэрыканскага кангрэсмена Эдварда Патэна, надрукаванага ў „Кангрэсавым Рэкордзе” за 25 сакавіка сёлета. Паміж вельмі трапных іншых спасьцярогаў і выказваньняў пра беларускі народ, кангрэсмен Э. Патэн пісаў: „Канада ня ёсьць Задзіночанымі Штатамі, Нямеччына ня ёсьць Ангельшчынай і Беларусь

ня ёсьць Расеяй, ніколі ёй ня была й ня будзе ніколі, ейны народ перагрывае й пераможа”.

Сп. сп. М. Лужынскі й А. Алехнік прачыталі шматлікія прывітаньні як ад беларускіх арганізацыяў, параськіданых па цэлым сьвеце, гэтак і ад прыхільных чужынецкіх. З асаблівай прыемнасьцяй прысутныя выслухалі добра прадуманае й прыгожа выражанае прывітаньне ад Галоўнай Управы Арганізацыі Беларуска-Амэрыканскай Моладзі. А моладзь — наша будучыня.

Надаўна адыйшоў ад нас яшчэ адзін няўтомны працаўнік для нашае нацыянальнае справы пісьменьнік Юрка Віцьбіч. Сп. А. Качан каротка паінфармаваў пра ягоную дзейнасьць, а прысутныя ўшанавалі ягоную памяць, злажыўшы ахвирны на выданьне ягоных твораў.

Д-р Я. Малецкі выступіў з аглядам падзеяў на Бацькаўшчыне і ў сьвеце. Ён затрымаўся даўжэй на падзеях у блізкай да нас Паўдзённай Азіі.

На мастацкую праграму злажыліся дэкламацыі вершаў, выкананыя Алексам Зуям і сп.сп. А. Смалям і Я. Макаравічам. Сход закончыўся супольным прапяньнем беларускага нацыянальнага гімну „Мы выйдзем шчыльнымі радамі”. Сьвяткаваньне працягвалася за багага застаўленымі сталамі, бо нашыя гаспадыні сп-ні Калляка, О. Тумашэўская, В. Антух, Н. Лужынская ды іншыя не пашкадавалі працы, каб прыгатаваць пачастунак, за што шчырае ім дзякуй.

Аўстралійская Беларусь

СЬВЯТА НЕЗАЛЕЖНАСЬЦІ Ў МЭЛЬБУРНЕ

У нядзелю 30 сакавіка ў залі Беларускага Дому ў Мэльбурне (Аўстралія) адбылося ўрачыстае сьвяткаваньне 57-х угодкаў абвешчаньня Дзяржаўнай Незалежнасьці Беларускай Народнай Рэспублікі. Сьвяткаваньне ладзіў Беларускі Цэнтральны Камітэт у Вікторыі, які задзіночае ўсе існуючыя тут беларускія арганізацыі.

Урачыстасьць адчыніў старшыня Камітэту, прывітаўшы прысутных, а асабліва нашых суродзічаў зь іншых гарадоў штату й групу Беларусаў з Сыднэю, пасьля чаго прачытаў прывітаньні ад беларускіх арганізацыяў у Аўстраліі й за мяжой. Ад сыднэйскіх Беларусаў з прывітальнымі прамовамі выступалі сп. М. Зуй і сп. А. Булаўскі.

Рэфэраты на тэму дня былі, як звычайна, у беларускай і ангельскай мовах. Рэфэрат у беларускай мове прачытала сп-ня Э. Яцкевіч, у ангельскай мове — сп-чна Ала Корбут. Рэфэрат быў вельмі добра апрацаваны й далюм заслужана быў узнгароджаны бурнымі воплескамі слухачоў. Ала Корбут — адна з найбольш дзейных і вартасных адзінак нашага мэльбурнскага малядога пакленьня.

Мастацкая праграма, якую вяла

сп-ня Э. Яцкевіч, распачалася песьняй-малітвай „Магутны Божа”, якую выканаў хор пад кіраўніцтвам сп. П. Мікуліча. З дэкламацыяў на асаблівую ўвагу заслужоўвалі „Пагоня” і „Я ад вас далёка” сп. Аўгена Грушы, „Уладзік” Віці Грэс-коўскага, „Каб жыла Беларусь” Піны Грыцук, „Вобразы родныя” Піліпа Грыцукі і „Служкія ткачыкі” (паангельску) Тані Грушы. Нашыя мэльбурнскія салісткі сп-ні Надзя Груша і Ганна Корбут вельмі прыгожа прапаялі, пеўшая „Не заходзь ты, сонейка!”, другая „Ручнічок”, а сп-ва Надзя й Аўген Груша — камічны сьпеўны абразок „Ой, збірайся ў госьці, мой дзядок”. Мешаны хор пад кіраўніцтвам сп. П. Мікуліча выканаў „Весілёчкі”, „Касіў Ясь канюшыну” й іншыя песьні.

Зачыняючы ўрачыстасьць, старшыня Камітэту падзякаваў усім тым, што спрычыніліся да годнага ўшанаваньня найвялікшых нашых угодкаў. Ён-жа перадаў прывітаньне ад сп. Міколы Нікана, які ў выніку нешчасьлівага аўтамабільнага выпадку знаходзіўся ў шпіталі. Сьвяткаваньне закончылася прапьяньнем усімі прысутнымі нашага нацыянальнага гімну „Мы выйдзем шчыльнымі радамі”.

А. К-а

СВЯТА НЕЗАЛЕЖНАСЦІ БЕЛАРУСІ Ў ПАРЫЖЫ

Ужо ад колькіх год Беларусы Францыі святкуюць нацыянальныя святы вылучаючы сваім сабескім асяроддзі без запрашання прадстаўнікоў ад іншых нацыянальнасцяў. Шмат прычынаў злажылася на гэта. Перш-наперш Парыж ня ёсць больш цэнтрам згурчэння беларускай эміграцыі. Нашыя суродзічы параскіданыя цяпер па ўсёй Францыі. Гэта і добра, і кепска. Добра таму, бо нашыя патрыёты, дзе-б яны ня былі, сеець навакол сябе веданне пра Беларусь навет у сян-няшніх французскіх абставінах, калі русыфікацыя й бальшавізм пасляхова робяць сваю дэструкцыйную справу. З другога-ж боку, гэтка рассярдушанасць аслабляе ўзаемныя кантакты між цэнтрам. Шмат дзейных калісь людзей ужо на эміграцыі. Здароўе старэйшых людзей ды грашовыя магчымасці не дазваляюць на частыя асабістыя кантакты. Гэта, аднак, ня спыняе іхнае дзейнасці на месцах.

Сёлета, як і папярэднімі гадамі, беларуская парыская калёнія адзначыла свята Незалежнасці Беларусі ў сямейным гурце. З нагоды свята прыехаў у Парыж Дырэктар Беларускай Секцыі Ватыканскага Радзя Архімандрый Леў Гарошка, які адслужыў сьв. Літургію. Пасля ўсе прысутныя зь сем'ямі сабраліся ў памешканні пры вуліцы Грувілье 65, дзе адбыўся супольны пачастунак, у часе якога выступіў з прамовай старшыня Хаўрусу Беларусаў у Францыі ведамы мастак Міхась Наўмовіч. Ён пазнаёміў прысутных із Зваротам Рады БНР да ўсіх Беларусаў, з прывітаннем Галоўнай Управы Арганізацыі Беларуска-Амерыканскай Моладзі ды таксама зь іншымі прывітаньнямі.

Сп. М. Наўмовіч падчыркнуў у сваёй прамове, што хоць дзейнасць на беларускай ніве звонку ня выглядае бурлівай, аднак яна бязупынна вядзецца. Падобна як Беларусы, пасля прыезду сюды, збіралі цэлу на цэгле, каб зьвіць свае гнёзды ды забяспечыць сваю сабскую незалежнасць ад усяіх крызісаў ды пошасцяў, гэтак і цяпер з гэтакіх-жа цаглінак будзецца ўсенародны Дом, каб забяспечыць наш народ ад усяіх акупанцкіх пошасцяў ды хвальшывых ідэялігічных „ізмаў“. У сувязі з тым, што гэткае „збіраньне цаглінак“ вядзецца ўва ўсіх краях рассялення Беларусаў, можна сьцьвердзіць, што ўсенародны Дом расьце.

Сп. М. Наўмовіч прыгадаў на гэтым сходзе пра арганізаваныя колькі дзён таму ў Каталіцкім Інстытуце даклад ведамага эмігранта із СС-СР Паніна. Панін гаварыў на расейскія тэмы ды асьвечыў, што ў Расеі камунізму няма. Пасля гэтага дакладу выступіў сп. М. Наўмовіч, насвятленьне якога ролі Беларусаў у гэтай мадэрнай імперыі было прынятае бурнымі воплескамі.

На святкаваньні, між іншай літаратурай, пашыралася кніга журналіста Францускага Радзя Жана Грандмугіна, у якой колькі абзацаў прысьвечана Беларускай ССР. Грандмугін у ёй піша: На Беларусі пашыраецца вызвольны рух. Ведзена камуністымі інтэрнацыяналізацыя й русыфікацыя напатыкае вялікі супраціў. Пашыраецца пагляд, што кжыны той, хто хоча падавацца асобай асьвечанай і культурнай, павінен гаварыць толькі парасейску. Ключовыя становішчы на Бела-

русі абсаджаны людзьмі, прысланымі з Расеі. Моцна прапагуюцца машыны сужэствы таксама ў мэтах русыфікацыі.

Усе прысутныя Беларусы пакідалі сваё сакавіковае свята з адноўленымі надзеямі, што праўда яшчэ жыве й што „не загіне край забраны, пакуль будучы людзі“.

Звычайна ў дзень святкаваньня ўгодкаў Акту 25 Сакавіка адбываецца гадавы сход Хаўрусу Беларусаў у Францыі, на якім выбіраецца

й новая ўправа Хаўрусу. Сёлета быў прадоўжаны мандат старой управы на наступны год. На сходзе была закранутая справа дапамогі нашай газэце „Беларус“. З увагі на цяжкасці пераказваньня большых сумаў у Амерыку, да чытачоў „Беларуса“ была на сходзе выказаная просьба, каб сваю падпіску й ахвяры на газету яны перасылалі індывідуальнымі пераказамі беспасярэдня ў Рэдакцыю „Беларуса“ ў Нью Ёрку.

Сябра Хаўрусу

25 САКАВІКА У КЛУПЕНЬДЗЕ

Беларусы ў Кліўлендзе святкавалі Дзень Незалежнасці Беларусі ў нядзелю 6 красавіка. У гэты дзень у царкве БАПЦ Жыровіцкае Божае Маці адбыўся адмысловы Малёбен з казаннем а. Максіма, настацеля прыходу БАПЦ у Дэтройце, прысьвечаны ўгодкам. А папрудні ў Беларускай Грамадзка-Рэлігійным Цэнтры адбылася самая ўрачыстасць, прысьвечаная Дню Незалежнасці Беларусі.

Старшыня мясцовага Аддзелу БАЗА Янка Раківіч адчыніў урачысты сход ды прывітаў зь вялікім нацыянальным святам прысутных Беларусаў і гасцей. Рэфэрат на тэму дня прачытаў сп. Янка Шымчык. Бурмістр гораду Кліўленду Ралф Пэрк у даўгой сваёй прамове гогача вітаў Беларусаў зь іхным Днём Незалежнасці, прачытаў праклямаццю пра абвешчаньне ў горадзе Дня Беларускай Незалежнасці, паведаміў, што згодна ягонага загаду быў вывешаны беларускі нацыянальны сьцяг на гарадзкой ратушы.

На асаблівую ўвагу заслугоўвала прамова раднага гораду Кліўленду Тодара Сьлівы. Сп. Сьліва спачатку прачытаў праклямаццю Гарадзкой Управы, у якой Гарадзкая Управа вітала Беларусаў з 57-мі ўгодкамі абвешчання Дзяржаўнасці Беларусі ды жадала Беларусам здзейсьнення іхнага нацыянальнага ідэалу ў будучыні. Сп. Сьліва моцна

скрытыкаваў цяперашнюю амерыканскую замежную палітыку „дэтанту“. Ён падчыркнуў, што Віцэ-Прэзыдэнт Амерыкі Нэльсан Рокфэлэр, з аднаго боку, выступае афіцыйна як антыкамуністы, а з другога боку, адчыняе свой аддзел у Чэс Мангэтэн Банку ў Маскве, каб гэтым дапамагчы эканамічна Савецкаму Саюзу.

Ад імя Дэтройтскага Аддзелу БАЗА выступаў з прывітальнай прамовай ягоны старшыня Янка Бруцкі. Мастацкай праграмай кіраваў сп. К. Кіслы, а акампаньваў да спеваў на піяніне сп. Коля Стрэчань. Зь дзьвюма беларускімі народнымі песнямі выступіла солё сп-ня Оля Лукашэвіч, прадэклямаваў верш Наталлі Арсеньневай прысьвечаны 25-му Сакавіку сп. Янка Ханенка і прадэклямаваў верш маленькіх шасцігадовы Паўлік Ягаўдзік. Жаночы ансамбль „Васількі“ выканаў колькі беларускіх песняў. Танцавальная група моладзі пад кіраўніцтвам Галіны Кананчук выканала два беларускія народныя танцы. Сход закончыўся агульным прапаньнем беларускага нацыянальнага гімну.

На святкаваньні былі прысутныя прадстаўнікі ад Украінаў, Славакаў, Харватаў, Жыдоў і Казакаў. Пасля афіцыйнае ўрачыстасці для прысутных гасцей быў наладжаны пачастунак.

П. Б.

ДЗЕНЬ 25 САКАВІКА Ў РЫЧМОНД ГІЛ У НЬЮ ЁРКУ

Сябры й прыхільнікі Беларуска-Амерыканскага Аб'яднаньня ў Нью Ёрку ды імяцілія госьці адзначылі ўрачыста 57-я ўгодкі абвешчання Незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі ў нядзелю 6 красавіка.

Святкаваньне пачалося ўрачыстай Божай Службай і Малёбенам за Беларусь у Беларускай Праваслаўнай Царкве сьв. Кірылы Тураўскага ў Рычмонд Гіл, сяцыі Нью Ёрку. Сьв. Літургію й Малёбен адправілі запрошаныя з нагоды нацыянальнага свята наступныя прыходы сьв. Ёўфрасіньі Полацкай у Саўт Рыверы а. Мікалай Лапцікі й наступны паравіч сьв. Кірылы Тураўскага ў Рычмонд Гіл а. Сьвятаслаў Коўш. Глыбока патрыятычную пропаведзь сказаў а. С. Коўш. Малёбен закончыўся беларускім рэлігійным гімнам „Магутны Божа“.

Пасля гэтага ў залі Беларуска-Амерыканскага Грамадзкага Цэнтру ў Рычмонд Гіл адбыўся ўрачысты сход, які распачаўся амерыканскім гімнам. Прывітаньнем прысутных

старшыня Беларуска-Амерыканскага Аб'яднаньня К. Мерляк адчыніў сход. У сваёй прамове ён коротка прааналізаваў сьняняшнія палітычнае палажэньне ў сьвеце ды выказаў свой пагляд на магчымасці вызваленьня Беларусі й іншых паняволеных народаў. Рэфэрат на тэму дня прачытаў сп. Васіль Пічацкі.

З прывітаньнямі Беларусаў зь іхным нацыянальным святам выступілі прысутныя асабіста на святкаваньні: штатавы Сэнатар А. Дэлі Бові, Генэральны сакратар Фэдрацыі Цэркваў Даст. Грант Ф. Андрэсон, Прэзыдэнт Рэспубліканскага Клубу ў Рычмонд Гіл Вільфрэд Дальтон, сябра Камітэту Рэспубліканскай Партыі сп-ня Я. Шміц, старшыня Казацкага Прадстаўніцтва на эміграцыі д-р В. Глазкоў, прадстаўнік Грузінскага Вызвольнага Фронту Рыгор Абуладзэ, сп-ня Ф. Швельчынская, нядаўна прыбыла ў ЗША із Савецкага Саюзу. Былі прачытаны праклямацыі Гумэрнатараў штатаў Нью Ёрк, Нью Джэрзі й Пэнсільванія аб устанавленьні дня 25 сакавіка Днём Беларускай Незалежнасці ў гэтых штатах, а таксама пісьмовыя прывітаньні ад сэнатараў і кангрэсменаў ды ад імяціліх беларускіх арганізацыяў у Вольным Сьвеце.

У мастацкай праграме выступалі сяброўкі Арганізацыі Беларуска-Амерыканскай Моладзі, якія пачастунак выканалі два беларускія народныя танцы „Бульба“ й „Вяночкі“, а вучні Беларускае сыботняе школы П. Захаркевіч, В. Мерляк і Хрыстына Захаркевіч дэклямавалі беларускія вершы. Моцна здзівілі прысутных сваімі выступамі тры малыя браты Мікулічы, Славакі паводля нацыянальнасці, якія разам з бацькам атрымалі гучныя воплескі ўдзячнасці. На просьбу ўдзельнікаў прысутны на святкаваньні выдатны беларускі спявак Пётр Конюх выканаў ведамую патрыятычную песню „Жыў на сьвеце Лявон“. Афіцыйная частка святкаваньня закончылася нацыянальным беларускім гімнам „Мы выйдзем шчыльнымі радамі“. Пасля гэтага ў дружнай сяброўскай атмасфэры адбыўся банкет.

Удзельнік

ТРАГІЧНЫ ВЫПАДАК ЗЬ СЯМ'ЁЙ МІКОЛЫ НІКАНА

17 сакавіка сёлета ў выніку нешчасьлівага аўтамабільнага выпадку трагічна загінула жонка сп. Міколы Нікана сьв. пам. Ірэна Нікан, а сам сп. Нікан атрымаў цяжкія пакалечаньні: апрача лясчэйшых пакалечаньняў ног і галавы, мае зламаную левую руку. Тымчасам знаходзіцца ў шпіталі.

Спадарства Ніканы пажаніліся 15 сакавіка сёлета, на трыці дзень пасля жаніцбы выбраліся сабескім аўтам на прагулку па тэрыторыі штату Вікторыя. Абое чуліся шчаслівымі й мелі шмат плянаў на будучыню. Трагічны выпадак здарыўся якіх 150 кілямэтраў ад Мэльбурну.

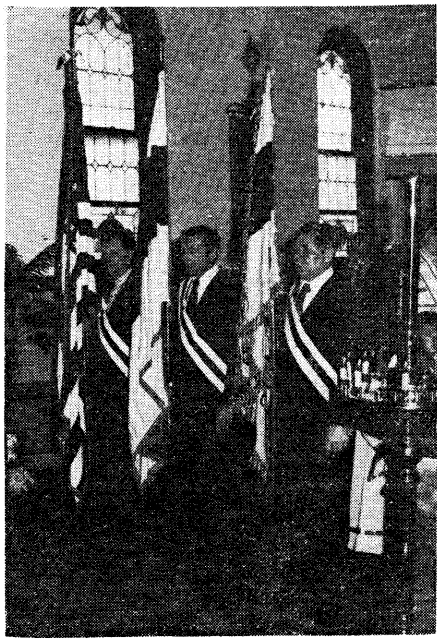
Паховіны сьв. пам. Ірэны Нікан адбыліся 21 сакавіка пры вялікай колькасці сваякоў, прыяцеляў і знаёмых Нябожчыцы. Сьв. пам. Ірэна Нікан пахаваная на могілках Фокнэр у Мэльбурне.

Сп. Міколу Нікану, шпыра ведамому беларускаму дзеячу ў Аўстраліі, тутэйшае беларускае грамадства выказвае шчырыя сьнячваньні з прычыны сьмерці жонкі сьв. пам. Ірэны Нікан ды жадае яму хуткага выздаруленьня.

А. К-а

Рэдакцыйная Калегія газэты „Беларус“ выказвае глыбокія сьнячваньні свайму Прадстаўніку на Аўстралію й ахвярнаму беларускаму нацыянальнаму дзеячу Міколу Нікану з прычыны трагічнай сьмерці ягонае жонкі сьв. пам. Ірэны Нікан ды ад шчырага сэрца жадае яму як найхутэйшага выздаруленьня й павароту да грамадзкай дзейнасці.

25 САКАВІКА Ў НЬЮ БРАНСВІКУ

Ганаровая вярта Беларускіх вэтэранаў у часе Малёбену ў БАПЦаркве Жыровіцкае Божае Маці.

Фото: А. Дубяга

Сёлетняе святкаваньне ўгодкаў Акту 25 Сакавіка ў Нью Брансвіку адбылося ў нядзелю 6 красавіка. Урачыстасць пачалася Малёбенам за Беларусь, аслужаным а. Аляксандрам Яноўскім у мясцовай паравіальнай царкве Жыровіцкае Божае Маці. У часе Малёбену прадстаўнікі мясцовага Аддзелу Задзіночаньня Беларуска-Амерыканскіх Вэтэранаў былі ўнесеныя сьцягі амерыканскі, беларускі й вэтэранскі, зь якімі аж да канца Малёбену стаяла ганаровая вярта. Царква была перапоўненая мясцовымі й замасцовымі Беларусамі, што шчыра маліліся за Бацькаўшчыну.

Тады ўсе прысутныя перайшлі ў залю Беларускага Грамадзка-Царкоўнага Цэнтру, дзе адбыўся ўрачысты сход, прысьвечаны 57-м ўгодкам абвешчання Дзяржаўнай Незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі.

Сход адчыніў старшыня мясцовага Аддзелу БАЗА Сяргей Гутырчык. Пасля маліты а. Аляксандра сп. С. Гутырчык далейшае вядзеньне ўрачыстасці перадаў інж. Юрку

УГОДКІ 25 САКАВІКА У БРАДФАРДЗЕ

У нядзелю 23 сакавіка адбылося ў Беларуска-Брадфарду (Ангельшчына) ўрачыстае святкаваньне 57-х ўгодкаў абвешчання Дзяржаўнай Незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі.

Ужо раніцай гэтага дня прыехаў з Манчэстэру наступны БАПЦ у Вялікай Брытаніі прат. а. Янка Абабурка з Матушкай Кацярынай, каб адслужыць сьв. Літургію й Малёбен з нагоды вялікага нацыянальнага свята. Пасля Багаслужбы прысутныя перайшлі ў залю Беларускага Грамадзкага Дому, дзе адбылася ўгодкавая ўрачыстасць.

Урачысты сход адчыніў і прывітаў прысутных прадстаўнікоў ад Галоўнай Управы Задзіночаньня Беларусаў у Вялікай Брытаніі сябра Галоўнай Управы ЗБВВ Янка Калбаса й папрасіў сп-чу Анну Лемашонак прачытаць прывітаньні ад Рады БНР і ад старшыні Галоўнай Управы Арганізацыі Беларуска-Амерыканскай Моладзі сп-чны Раі Станкевіч. Сп. Янка Калбаса прачытаў зьмястоўны рэфэрат на тэму дня, у якім закрануў адрэзак з гісторыі Беларусі пра змаганьне беларускага народу за сваё вызваленьне

Станкевічу, які прачытаў праклямаццё Губэрнатара штату Нью Джэрзі й Бурмістра гораду Нью Брансвік пра абвешчаньне дня 25 сакавіка Беларуска-Днём ў штаце й горадзе. Спасагод шмат якіх прывітаньняў ад беларускіх арганізацыяў ён прачытаў прывітаньне Галоўнай Управы Арганізацыі Беларуска-Амерыканскай Моладзі ды пералічыў кангрэсменаў нашага й іншых штатаў, што ўшанавалі дзень 25 Сакавіка адмысловымі прамовамі ў Кангрэсе ЗША. Пасля гэтага сп. В. Стома гарачымі словамі вітаў прысутных ад імя Сэктару Рады БНР у Нью Джэрзі ды прачытаў Рэзалюцыю 13-й Сэсіі Рады БНР 30 лістапада 1974 г.

Тады слова ўзяў наш Ганаровы Госьць Д-р Станіслаў Станкевіч — галоўны рэдактар газэты „Беларус“. У кароткіх, але гарачых словах ён заклікаў прысутных да няўпыйнай нацыянальнай дзейнасці ў сьняняшні цяжкі й няспрыяльны для нас час. Пасля гэтага сп. В. Стома прадэклямаваў нідзе яшчэ ня друкаваны верш В. Мнюцкага „Вялікі Сакавік“. Удала апрацаваны й прыгожа аформлены рэфэрат „Наказ 25 Сакавіка“ прачытала сп-ня Галіна Русак. Багата перапалітаны ўрыўкі адпаведных свята вершаў нашых паэтаў ды даступнымі й хваляючымі словамі данесены да чытачоў, рэфэрат пакінуў незапэртае ўражаньне. Матушка Марыя Войтанка-Васілеўская пачастак прадэклямавала верш „25 Сакавік“ А. Змагара й „Роднае слова“ Янкі Купалы. У кароткай, але вельмі зьмястоўнай прамове паангельску звярнуўся да моладзі інж. Ю. Станкевіч, а танцавальны гурток мясцовага Аддзелу АБМ у падзяку за гэтую прамову пратанцаваў поўную жыццё ў руху „Польку-Янку“. Матушка Марыя прадэклямавала Купалаў верш „Цару Неба й Зямлі“. На заканчэньне ўсе прысутныя прапаялі беларускі нацыянальны гімн.

Трба дадаць, што й сёлета, як і штогод раней, на гарадзкой ратушы Нью Брансвіку ў дзень 25 сакавіка горда разьываўся наш белчырвона-белы нацыянальны сьцяг.

В. С.

ДЗЕНЬ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ Ў АДЭЛЯІДЗЕ

Беларусы Адэляіды (Аўстралія) урачыста адзначылі Дзень Незалежнасці Беларусі, як і мінулымі гадамі, у нацыянальным парку гораду. Каб лепш выкарыстаць гэты дзень, а. Георг Службў Боюну распачаў а 8-й гадзіне нараніцы, якая закончылася рэлігійным беларускім гімнам „Магутны Божа“.

Пасля Божае Службы ў царкве, усе ўдзельнікі святкаваньня паехалі ў нацыянальны парк, дзе а 11-й гадзіне пачалася ўрачыстасць. Настаяцель нашае царквы а. Георг адправіў урачысты Малёбен за Бацькаўшчыну й Беларускі Народ. Сп. П. Трысмакоў павішчаваў прысутных зь вялікім нацыянальным святам ды напамніў пра веліч Акту 25 Сакавіка, пра свята вольнасці, якое зьзяла ў сэрцах Беларусаў і служыць ім пудыводнай зоркай да мэты — вольнасці й незалежнасці Бацькаўшчыны. Сп. Бурное прачытаў прывітаньне сп-чны Раі Станкевіч ад Галоўнай Управы Арганізацыі Беларуска-Амерыканскай Мо-

ладзі. Старшыня Парахвіяльнай Рады прывітаў прысутных із святам 25 Сакавіка й выказаў надзею, што з Божаю дапамогаю й ахвярай працай Беларусы здобудуць сваю незалежнасць. Сп. Станкевіч прачытаў прывітаньні ад Беларусаў штату Вікторыя й ад Аўстралііскага Сэктару Рады БНР. Нацыянальным гімнам „Мы выйдзем шчыльнымі радамі“ закончылася афіцыйная частка ўрачыстасці.

Пасля гэтага ўдзельнікі ўрачыстасці групамі расьселиліся пад дрэвамі, каб падэйкавацца ды ў вясёлай бяседзе прыемна правесці час. Адбываліся спартывы гульні, была праведзена грашовая зборка на „Дар 25 Сакавіка“. Парахвіянка Вера Бічын, якая, выкарыстоўваючы добрую нагоду, наладзіла прадажу мастацкіх вырабаў і атрыманымі грашмі папоўніла парахвіяльную касу.

Парахвіяльнай Радзе і ўсім тым, што спрычыніліся да наладжання святкаваньня, вялікае дзякуй!

Янка Крушына

БЕЛАРУСАВЕДНАЯ КАНФЭРЭНЦЫЯ Ў АТАВЕ

Ад 25 да 27 красавіка сёлета ў сталіцы Канады, пры Атаўскім універсітэце, адбылася беларусаведная канфэрэнцыя, арганізаваная Беларускам Інстытутам Навукі й Мастацтва ў Канадзе супольна з Атаўскім універсітэтам.

Урад Канады ад колькіх гадоў ужо сыстэматычна праводзіць у дачыненні да ўсіх этнічных груп краю, у тым ліку й Беларусаў, палітыку мультикультуралізму. Палітыка гэтая, як паяснiў дырэктар урадавае Мультикультурнае Праграмы сп. Андрасы ў сваім выступленні на банкее перад удзельнікамі канфэрэнцыі, палітае на распрацаванні самое канцэпцыі мультикультуралізму й падтрыманні практычных захадаў дзеля вывучэння, перахавання й перадавання маладому пакаленню Канадцаў культурнае спадчыны іхных бацькоў і дзядоў, што прыбылі ў Канаду з іншых краёў. Адным з выяваў гэтае палітыкі й сталася трохдзённая беларусаведная канфэрэнцыя пры Атаўскім універсітэце. У працах канфэрэнцыі ўзяло удзел каля 80 асобаў.

Праграма канфэрэнцыі пачалася вечарам паэзіі Наталлі Арсеньневае з удзелам самое паэты, што прыбыла на запрашэнне з гор. Рочэстару ў ЗША. Сп-ня Івонка Сурвіла, старшыня БІНІМ у Канадзе, прывітаўшы прысутных і падзякаваўшы за супрацоўніцтва прадставіла дырэктара Славянскага аддзелу Атаўскага ўніверсітэту др. Віду, які цёплымi словамі вітаў ініцыятыву БІНІМ правесці беларусаведную канфэ-

рэнцыю. Вечар далей вёў праф. Ант. Адамовіч. Доклад пра творчасць Арсеньневае прачытаў прафэсар Атаўскага ўніверсітэту Багдан Пляскач. З докладамі выступалі: сама аўтарка, праф. Ант. Адамовіч, праф. (ён-жа ўкраінскі паэт і перакладчык) Яр Славутич, сп-чна Ева Пашкевіч, сп-ня Вера Бартольд, др. Вольга Арэхва й др. Янка Запруднік.

На працягу наступных двух дзён, у сыботу й нядзелю, было прачытана дванаццаць дакладаў: праф. Стафана Гарака пра пытанні перыядызацыі й тэрміналогіі беларускае гісторыі; др. Вітаўта Кіпеля пра ранніх беларускіх пасяленцаў у Амерыцы; мгр. Алеся Грыцук пра ідэялігічную й сацыялігічную аснову беларускага арганізацыйнага жыцця ў Канадзе; мгр. Раісы Станкевіч пра дзейнасць і дасягненні беларускае моладзі ў Паўночнай Амерыцы; др. Вітаўта Тумаша пра беларускую навуковую працу ў ЗША; сп. Франка Сысына пра перспектывы беларуска-ўкраінскага навуковага супрацоўніцтва ў Паўночнай Амерыцы; др. Раісы Жук-Грышкевіч пра Беларусаў у мультикультурнай Канадзе; др. Янкі Запруднік пра савецкую рэакцыю на беларускую дзейнасць у Паўночнай Амерыцы; праф. Ант. Адамовіча пра беларускіх пісьмennisкаў на Паўночна-амерыканскім кантытэнтэ; праф. Яра Славутича пра амерыканскія апавяданні Ул. Глыбінага; праф. Вольгі Арэхвы пра восенскія матывы ў паэзіі Наталлі Арсеньневае; др. Станіслава

Станкевіча пра амерыканскія матывы ў творчасці беларускіх савецкіх пісьмennisкаў і паэтаў. Старшынiмi трох сесiяў, на якіх чыталіся й абмяркоўваліся даклады, былі др. Янка Запруднік, др. Барыс Рагуля й др. Багдан Пляскач.

З нагоды канфэрэнцыі, у ваднэй з універсітэцкіх залаў была наладжаная выстаўка беларускага народнага мастацтва й культуры: нацыянальная вопратка, тканiны, вышывы, вырабы з саломкі й гліны, печыва, разьба ды iнш.

У залі, дзе чыталіся даклады, кіраўнікі мастацка-выдавецкага ключу „Пагоня“ наладзілі выстаўку й продаж беларускіх выданняў, з чаго скарысталі шмат якія ўдзельнікі канфэрэнцыі.

Увесь прабег канфэрэнцыі быў запісаны на магнітафонныя істужкі з мэтай аблягчэння выдання матэрыялаў асобнай кнігай.

Хоць канадзкі ўрад, дзякуючы ягонай праграме мультикультуралізму, часткава памог грашмыма, арганізацыйны высілак патрабаваў шмат асабістае энэргіі й напорнасьці, якую шчодрa выдаткавалі сп-ня Івонка Сурвіла, старшынiя БІНІМ у Канадзе, мгр. Алеся Грыцук, сакратар БІНІМ, праф. Багдан Пляскач, прадстаўнік Атаўскага ўніверсітэту, ды мгр. Янка Сурвіла, каардынатар паміж БІНІМ у Канадзе й БІНІМ у ЗША.

Па канфэрэнцыі адбылася сяброўская сустрэча й пачастунак на кватэры ў сп-тва Сурвілаў, дзе задарожны ўдзельнікі мелі нагоду смачна пасілкавацца, падзяліцца ўражаньнямі ды плянамі на падобную канфэрэнцыю за два гады.

Я. З.

БЕЛАРУСКИ ВЫЗВОЛЬНЫ ФРОНТ

Напрыканцы сьнежня леташняга году выйшаў з друку на 20 бачынах рататарнай сыстэмы 82-гі нумар часопісу „Барацба“ — цэнтральнага органу Беларускага Вывольнага Фронту. Нумар гэты прысьвечаны 20-м угодкам дзейнасьці гэтае арганізацыі на міжнародным форуме.

Беларускі Вывольны Фронт — паўнапраўны сябра наступных міжнародных палітычных арганізацый: 1. Эўрапейскага Рада Свабоды, 2. Антыбальшавіцкі Влэк Народаў (АБН), 3. Брытыскага Ліга Эўрапейскай Свабоды, 4. Сусветная Антыкамуністычная Ліга (ВАКЛ). Апрача гэтага, БВФ утрымлівае цесную лучнасьць і супрацоўнічае з Антыкамуністычнай Лігай Народаў Азіі (АПАКЛ), Міжамэрыканскай Канфэдэрацыяй Абароны Кантыненту (задзіночае яна антыкамуністычныя арганізацыі Паўднёвай Амерыкі) і шматлікімі іншымі палітычнымі, грамадзкімі й навуковымі арганізацыямі ў Вольным Сьвеце.

На васьмі бачынах вялікага фармату ў парадку храналгічным, спакойна й бяз патасу, пералічаны ў

часопісе ў скарачэньні ўсе тыя дасягненні, якія былі зроблены на працягу гэтага дваццацігадовага перыяду. Гэта ўдзел арганізацыі ў міжнародных канфэрэнцыях і зьездах у Азіі, Эўропе й Амерыцы. Пэтыцыі й мэмарандумы да прэзыдэнтаў, прэм'ераў паасабных дзяржаваў, паслоў, сэнатараў, палітыкаў і прадстаўнікоў Задзіночаных Нацыяў. Асабістыя кантакты зь дзяржаўнымі дзеячамі, інфармаваньне прэсы й наагул людзей Вольнага Сьвету пра мала вядому ім Беларусь, хоць і ёсьць яна сябрам, навет адным із заснавальнікаў Арганізацыі Задзіночаных Нацыяў.

Апрача гэтага, у часопісе амаль гэтулькі-ж месца прысьвечана справаздачам зь міжнародных зьездаў за два апошнія гады (1973-1974): у Лёндане, Люцэрне, Парыжы й 7-ай Канфэрэнцыі Сусветнай Антыкамуністычнай Лігі (ВАКЛ) у Вашынгтоне, у якой прынялі ўдзел прадстаўнікі 51-ой дзяржаваў з усіх кантынэнтаў і 20-ці нацыянальных і рэлігійных арганізацый. Беларускі Вывольны Фронт рэпрэзэнтаваў на гэтай Канфэрэнцыі інж. І. Ка-

сяк, старшынiя Беларускага Кангрэсавага Камітэту Амерыкі, і А. Плескачэўскі.

Гэтую вялікую, цяжкую й адказную працу БВФ вядзе пры дапамозе сваіх Краёвых Штабаў у Аўстраліі, Вялікай Брытаніі, ЗША, Канадзе й Нямеччыне, а таксама дзякуючы маральнай і, часткава, фінансавай дапамозе некаторых групаў і прыхільнікаў ідэі, за ўжыццяўленьне якой змагаецца БВФ: за Вольную й Незалежную Беларусь у ейных этнаграфічных межах, да чаго, згодна з Чарчатарам Задзіночаных Нацыяў, маюць права ўсе народы сьвету.

Далей, із справядзачы даведваемся, што ўся дзейнасьць вядзецца сябрамі й прыхільнікамі БВФ ня толькі самаахвярна і бясплатна, але, наадварот, пасья зароботнай працы, коштам собскага адпачынку, водпуску й пры значных собскіх выдатках.

На чале БВФ, як ведама, стаіць адданы патрыёт Беларус сп. Д. Касмовіч.

К. Нікольскі

БЕЛАРУСКА-ЛЯТУВІСКАЕ КУЛЬТУРНАЕ ЗБЛІЖЭНЬНЕ

Ад 19 до 28 сакавіка сёлета прачодзілі ў Лятувіскай ССР Дні літаратуры й мастацтва Савецкай Беларусі. А летась, таксама ў сакавіку, адбыліся на Беларусі дні літаратуры й мастацтва Савецкай Лятувы. Абедзьве гэтыя падзеі становяць важную веху ў культурным працэсе Беларусі і сваім значаньнем даўка выходзяць за рамы звычайнага культурнага й мастацкага жыцця. Дзеля гэтага Дзён літаратуры й мастацтва Беларусі ў Савецкай Лятуве нельга разглядаць ізалявана ад леташніх Дзён лятувіскай літаратуры й мастацтва на Беларусі.

Як мы пісалі ў нашым артыкуле „Дні лятувіскай культуры на Беларусі — прыклад і навука для Беларусаў“, зьмешчаным у № 210 „Беларуса“ за кастрычнік летась, леташнія Дні літаратуры й мастацтва Савецкай Лятувы на Беларусі былі ня толькі на высокім мастацкім, але й нацыянальным лятувіскім узроўні й, як гэтыя, выклікалі вялікую ўвагу й высокі ўздым энтузіязму ў беларускіх слухачоў і глядачоў, а таксама ў беларускіх савецкім друку. Дні лятувіскай літаратуры й мастацтва на Беларусі выявілі два важныя дасягненні лятувіскага мастацтва, якіх Беларусы маглі адно паазыздросьці сваім лятувіскім суседзям ды браць з іх прыклад і навуку для сабе. Першае з гэтых дасягненняў — гэта вялікая ўвага й руплівасьць Лятувісаў да свайго, як

прафэсійнага, гэтак і самадзейнага, нацыянальнага зь канжнага гледзішча, у тым ліку й з гледзішча мовы лятувіскага мастацтва ды стварэньне ў сабе дома спрыяльных абстаўінаў для ягонага разьвіцця й папулярызацыі. Другім дасягненьнем, неадлучным ад першага — гэта асабліва ўвага ў глыбокае любасьць да свайго народнага фальклёрнага мастацтва й яна меншая руплівасьць у кірунку ягонага культываваньня й шырокага творчага выкарыстоўваньня ў сваім мастацтве прафэсійным.

Як паведамлялася ў газэце „Літаратура і Мастацтва“, геаграфія сёлетніх Дзён беларускай літаратуры й мастацтва ў Лятуве была вельмі шырокая, куды шырэйшая, чым геаграфія леташніх Дзён лятувіскай культуры на Беларусі, а ейныя колькасныя паказальнікі былі таксама вялікія. На працягу дзесяці дзён больш чымся праз трыццаць раёнаў сьціпленай свайёй тэрыторыі лятувіскай савецкай рэспублікі праялялі маршруты гэтага сваясаблівага беларускага сьвята. Было праведзена звыш 130 творчых сустрэчаў і канцэртаў, на якіх прысутнічала звыш 122 тысячаў людзей, 165 тысячаў глядачоў паглязелі ў рамках гэтага фэстывалю беларускія мастацкія й дакумантальныя фільмы. У віленскім Палацы выставак, дзе былі разгорнутыя экспазыцыі беларускага жывапісу,

графікі, скульптуры, пабывала толькі на працягу першага тыдня выстаўкі больш чымся 15 тысячаў наведвальнікаў.

Для рэпрэзэнтацыі мастацтва Беларусі ў Лятуве былі змабілізаваныя найбольш аўтарытэтыныя вядучыя мастацкія сілы. Беларускаю літаратуру рэпрэзэнтавала група беларускіх паэтаў на чале з Максімам Танкам, Анатолем Вярцінскім і Анатолем Грачанікавам, якія, разам зь іншымі беларускімі паэтамі, 20 сакавіка наладзілі ў Вільні вялікі вечар беларускай паэзіі. Беларускае музычнае, вакальнае й харэаграфічнае мастацтва прадстаўлялі найвыдатнейшыя рэспубліканскія калектывы: Дзяржаўная акадэмічная харавая капэла БССР, Дзяржаўны народны хор БССР, усаўлены музычна-вакальны ансамбль „Песьняры“, Дзяржаўны сымфанічны аркестр БССР, Дзяржаўны народны аркестр БССР імя Язэпа Жыноўіча, Менскі камэрны аркестр, Дзяржаўны ансамбль танца БССР. Із самадзейных калектываў беларускага вакальна-харэаграфічнага мастацтва ў Днёх літаратуры й мастацтва Беларусі прыймалі ўдзел вядомыя Горадзенскі народны ансамбль песьні й танца „Нёман“, Маладэчынскі народны ансамбль песьні й танца ды колькі спецыяльных самадзейных ансамбляў. Выступалі на беларускіх канцэртах вядучыя салісты Беларускага тэатру оперы й балету, Беларускай філярмоніі, хору Беларускага тэлебачаньня й радыя.

Калі-ж ходзіць пра рэпэртuar Беларусі Дзён у Лятуве, дык ніяк нельга абыйсьціся бяз прыгаўнаньня да рэпэртuarу леташніх Дзён лятувіскай літаратуры й мастацтва на

СВЯТОЙ

ПАМЯЦІ

ПЁТР КОСАРАУ

беларускі ахвіэр, народжаны 10 верасьня 1888 году, 14 красавіка 1975 году адыйшоў у вечнасьць, пра што з сумам паведамляе Сям'я Косаравых

СВЯТОЙ

ПАМЯЦІ

ДЖОЗЭФІНА СІТНІК (ЦІХОШ)

народжаная 19 сакавіка 1930 г. у Бэльгіі, адыйшла на той сьвет 26 лістапада 1974 г., і пахаваная на Беларускам Магільніку ў Саўт Рычардс, Н. Дж., пра што з глыбокім сумам паведамляюць Муж Уладзімер і дачка Аня Сітнікі

ПАМЯЦІ ЮРКІ ВІЦЬБІЧА

У залі беларускай школы сьв. Кірылы Тураўскага ў Лёндане адбыўся 23 сакавіка ўрачысты вечар, прысьвечаны памяці нядаўна памерлага выдатнага беларускага пісьмennisка Юркі Віцьбіча.

Адпаведны рэфэрат прачытаў Я. Э. Віскуп д-р Часлаў Сіповіч, які на аснове аўтэнтчных дакумэнтаў, літаратурных матэрыялаў і сваіх асабістых кантактаў зь Юркі Віцьбіча насьветліў жыцьцёвы й творчы шлях Юркі Віцьбіча, вялікага

патрыёта, таленавітага пісьмennisка й самаахвярнага змагага за Бацькаўшчыну Беларуса.

У праграму вечару былі ўплеченыя ўрыўкі з мастацкіх твораў пісьмennisка, якія пачаінастроўску былі прачытаныя сп.сп. Залогам і Жданковічам. Прысутныя зь вялікай цікавасьцяй праслухалі паэму Алеся Салаўя „Зьвіняць званы Сьвятой Сафіі“, прысьвечаную Юрку Віцьбічу.

УГОДКІ НЕЗАЛЕЖНАСЬЦІ Ў ЛЭНДАНЕ

Беларусы Лёндану й ваколіцаў, а таксама шматлікія госьці ў нядзелю 23 сакавіка сабраліся ў залі школы на Фінчлі, каб адзначыць 57-я ўгодкі ад дня абвешчання Незалежнасьці Беларусі.

Урачыстасьць адчыніў старшынiя Лёнданскага Аддзелу ЗБВВ сп. Сяўковіч і прачытаў вялікую колькасьць прывітальных лістоў і тэлеграмаў амаль з усіх краёў расьсяленьня беларускае эміграцыі. Доклад на тэму змаганьня Беларусаў за сваю вольную й незалежную дзяржаву прачытаў паагчельску сп.

Навара. Віталі Беларусаў зь іхным нацыянальным сьвятам і жадалі зьдзейсьненьня ідэалаў Акту 25 Сакавіка прысутныя прадстаўнікі нашых суседзяў: Украінцы, Лятувісы, Латышы й Палыкі.

Пасьля афіцыйнай часткі ўрачыстасьці адбыўся сяброўскі пачастунак для прысутных, гасьцінна падрыхтаваны нашымі жанчынамі, у прыватнасьці сп-няй Лёліяй Міхалюк. Размовы й дыскусіі ў сяброўскай атмасфэры працягваліся да позніх гадзінаў.

Лёнданскі

СВЯТА 25 САКАВІКА Ў МАНЧЭСТАРЫ

57-я ўгодкі абвешчання Дзяржаўнай Незалежнасьці Беларускай Народнай Рэспублікі Беларусы Манчэстару (Ангельшчына) і акаліцаў урачыста адзначылі ў нядзелю 30 сакавіка. Гэтага дня, пасья звычайнай Божай Службы ў парахвіяльнай БАПЦ царкве Жыровіцкае Божэ Маці, прат. а. Янка Абабурка адправіў адмысловы Малёбан ды сказаў глыбока патрыятычнае казаньне.

Пасьля гэтага ў царкоўнай залі адбыўся ўрачысты сход, які адчыніў старшынiя мясцовага Аддзелу ЗБВВ Хв. Кажаневіч. Прысланыя прывітаньні Галоўнай Управы ЗБ-

ВВ (старшынiя Янка Міхалюк) і Галоўнай Управы Арганізацыі Беларуска-Амерыканскай Моладзі (старшынiя Рая Станкевіч) прачытаў сп. М. Яскевіч, якія былі прынятыя гучнымі воплескамі.

Сябра Рады БНР Хв. Кажаневіч чытаў

Рэфэрат пра ўгодкі абвешчання Дзяржаўнай Незалежнасьці Беларусі прачытаў скарбнік Аддзелу ЗБВВ П. Піркоўскі. Рэфэрат быў глыбокі й добра апрацаваны й зрабіў вялікае ўражаньне. Урачыстасьць закончылася прапаньнем беларускага нацыянальнага гімну.

М. Стаўпінскі

Беларусі. У рэпэртuarы Дзён лятувіскай культуры на Беларусі былі і песьні расейскіх і заходніх клясычных кампазытараў, паяліся ў арыгінале расейскія й беларускія песьні, асабліва энтузіястычна была прынятая мянчанамі беларуская народная песьня „Рачанька“, выкананая на беларускай мове. Але ўсё гэта было із захаваньнем меры й нічым не парушала лятувіскага нацыянальнага характару канцэртаў. А ўжо нечаканай неспадзэўкай для Беларусаў было тое, калі на зачыненне разьвіталнага канцэрту ў сталіцы БССР хор каўнаскага радыязаводу „Банга“ выканаў расейскую „Песню о Родине“ Дунаёўскага ў лятувіскай мове. На Беларусі, як ведама, увесь расейскі песенны рэпэртuar падаецца вылучна й абавязка ў расейскім моўным арыгінале.

Даваньне пяршыньства й перавагі расейскаму рэпэртuarу перад рэпэртuarам беларускім у сабе на Беларусі было строга захаванае і ў канцэртах мастацтва ў Лятуве. У справаздачак газэты „Літаратура і Мастацтва“ вельмі рэдка згадваюцца нумары беларускага рэпэртuarу, затое асабліва часта, як быццам дзеля падчэркненьня кантрасту, увыпукляецца рэпэртuar расейскі. Гэтак з галіны балетнага мастацтва Беларусі паказваліся партытуры балету Чайкоўскага „Лебядзінае возера“, які быццам беларускі нацыянальны балет ня меў арыгінальных твораў на адпаведным узроўні. З выкананых на беларускіх канцэртах у Лятуве сучасных песьняў фігуравалі гэтыя расейскія песьні, як „Широка страна моя родная“, „Песня о Родине“ Дунаёўскага, песьня С. Ту-

пікава „Мы люди ленинского века“, „Песня о Родине“ А. Далуханяна, „Память сердца“ Ігара Лучача, гімн Леніну кампазытара А. Пятровіча на словы М. Дудзіна „Вставай, страна моя родная!“

Не звачаючы на гэта, леташнія Дні лятувіскай літаратуры й мастацтва на Беларусі ды гэтакія-ж Дні беларускай літаратуры й мастацтва, праведзеныя ў сакавіку сёлета ў Савецкай Лятуве, паказалі вельмі цікавую й характэрную з'яву. Дні гэтыя выявілі й прадэманстравалі, што дружбы між абодвумі народамі — беларускім і лятувіскім і іхная ўзаемная цяга да культурнага збліжэньня куды большыя й глыбейшыя, чымся паміж Беларусамі й Лятувісамі з аднаго боку, а іншымі савецкімі народамі — з боку другога.

Партыйныя і ўрадавыя кіраўнікі абедзьвюх рэспублікаў у афіцыйных выступленьнях у рамках абодвух Дзён літаратуры й мастацтва звычайна паклікаліся на геаграфічнае суседзтва абодвух народаў, іхную аднолькавую нядолю ў часе фашыстаўскай акупацыі ў мінулай вайне ды супольнае змаганьне з акупантам, а таксама й на аднолькава высокія паваянныя дасягненні на шляху да пабудовы камунізму, як на галоўныя крыніцы й асновы гэтае дружбы. Праўда, згадвалася й супольная гістарычная мінуўшчына абодвух народаў, але далей за факт твараньня ў 1919 годзе кароткагрывалай, і то фактычна толькі на паперы, супольнай Літоўска-Беларускай Савецкай рэспублікі, углыбікі гісторыі гэтае згадваньне не сягала. Дый гэта цалком зразумела, бо паводля дагматычнае гэты пар-

ВЫСТАўКА БЕЛАРУСКАГА МАСТАЦТВА ў САЎТ РЫВЭРЫ

Беларускае Культурна-Мастацкае й Навуковае Таварыства ў Саўт Рывэры, штату Нью Джэрзі, старэйшым якога сп. Барыс Шчорс, за прыкладам мінулага году, наладзіла й сёлета, другую з чаргі, Мастацкую Выстаўку беларускіх мастакоў Саўт Рывэру й акаліцаў ды часткава зь Нью Ёрку, а таксама народных мастацкіх вырабаў, галоўна ткацтва.

У нядзелю 6 красавіка папаўдні адбылося ўрачыстае адчыненне Выстаўкі, якое зрабіў кароткай прамовай ад імя Таварыства паэта Янка Золак. Ён-жа прадставіў прысутных на залі мастакоў, што выставілі свае творы. Адчыненне адбылося пры вялікай колькасці Беларусаў і запрошаных амерыканскіх гасцей. З прыемнасцяў трэба адзначыць вялікую колькасць прысутных на адчыненні Выстаўкі найбольш актыўных Беларусаў із суседняга Нью Брансвіку, якіх было ці ня больш, чымся із самога Саўт Рывэру, а таксама й зь Нью Ёрку.

Чатыры сьцяны вялікай залі сабскага будынку Беларускага Цэнтру ў Саўт Рывэры, пабудаванага колькі год таму сіламі мясцовых Беларусаў, былі завешаныя разнакалернымі абразамі, што прысьціліліся як быццам рассяпаныя кветкі й міла песьцілі вока. Гэта мастацкія творы 14-х мастакоў. Сярод іх мастакі прафэсійныя з мастацкай асветай і практыкай, але большыя самадзейныя аматары мастацтва. Сярод выстаўленых мастацкіх твораў былі й на вельмі высокім прафэсійным узроўні, былі й сярэднія ды з прафэсійнага боку й слабейшыя творы, але ўсе яны без вынятку сьветчылі пра бяспрэчны мастацкія здольнасці іхных аўтараў ды пра шчырае іхнае замілаванне й любасць да мастацтва.

Спасярод мастацкіх жанраў мелі агульную перавагу пейзажы й жывапіс, самыя розныя сваім стылем і тэматыкай краявіды, пры гэтым тыповыя й характэрныя якраз беларускія краявіды. Стваралася незабыўнае ўражанне, што знаходзіцца не ў Амерыцы, а сярод васількова-жытніх палёў, уквечаных сенажадай, цёмных лясоў роднай Беларусі й характэрных хатаў беларускай вёскі з саламянымі стрэхамі й з характэрнымі студыямі з высокімі журавамі на фоне цвігучых белых садоў, зялёных бярозаў і клёнаў.

Бязмала ўсе ўдзельнікі Выстаўкі: Усевалад Анцута, Ксавэры Барысавец, Ліда Каліноўская-Даніловіч, Ніна Каранцэвіч, Надзя Кудасавя, Людміла Махнюк, Алес Махнюк, Ірына Рагалевіч, Тамара Стагановіч, Галіна Русак і Ксенія Тумаш былі рэпрэзэнтаванымі пераважна або й вылучна краёвіднымі абразамі. Патрытычна любасць да пакінутай Беларусі й тужлівая пры-

паміны ейнай непаўторнай прыгажосці зрабілі пераможны ўплыў на тэматыку й пачуццёвы змест творчасці нашых мастакоў на чужыне.

Наскрозь індывідуальным стылем і арыгінальнай задумай вылучаліся краявіды беларускіх хатаў на фоне лесу або і ў лесе здольнага мастака Усевалада Анцуты, настаўніка із Слоніма. Цікавыя акварэльныя беларускія краявіды, прысланыя зь Вільні былой настаўніцы малявання віленскай беларускай гімназіі Ніны Каранцэвіч, якой сям'я 80 год. Сясярод тыпова беларускіх краявідаў Ксавэрага Барысавя, зьявлялася на сябе ўвагу агонная слябіна на Случчыне, намаляваная паводля захаванага эскізу агоннага бацькі, што, як і сын, быў аматарам мастацтва.

Сп-ня Надзя Кудасавя дэманструе прадзеньне на верацянне. За ёй сядзяць сп-ні Людміла Махнюк і Галіна Русак і сп-ня Ірына Рагалевіч

Сярод твораў маладой прафэсійнай мастачкі Ірыны Рагалевіч, апрача выдатнага пейзажу „Сад цвіце“, зьявляўся на сябе ўвагу сваёй псыхалогічнай напоўненасцю і натуральнасцю жывапісны абраз „Малачаркі“. Прыемна песьцілі вока містэрным выкананнем пейзажы прафэсійнай мастачкі Тамары Стагановіч. Абразы прафэсійнай мастачкі Галіны Русак моцна вырозьніваюцца зыркай ігрой хварбаў мадэрна стылізаваных красак беларускіх палёў васількоў і макаў, што на фоне гэткага-ж зыркага сонца маюць глыбокую сымбалічную вымову. Тонкасцю й містэрнасцю выканання прыцягвалі ўвагу наведвальнікаў вышываныя крыжыжыццэ заслужаная падзяка й прызнанне ад усяго беларускага грамадства.

га, адзін абраз Ксені Тумаш і новы абраз Галіны Русак. Добрыя экзамплары мастацкай фатаграфіі даў Іван Калтуновіч фатадымкамі мастоў Нью Ёрку, зырка асвятленых электрычным сьвятлом начной па-рою.

Да пазытыўных дасягненняў Выстаўкі неабходна залічыць заінтэ-нізаваную беларускую сялянскую хату ўнутры з усёй характэрнай для яе абстаноўкай. Вялікая энтузіястка беларускага фальклёру, яна-ж і аўтарка колькіх беларускіх краявідаў на Выстаўцы, Надзя Кудасавя ў народным строі ўмела дэманстравала дзейнасць прадзеньня беларускай сялянкі, праўда, не на караўлоце, а на яшчэ больш старой прадзільнай прыладзе — на верацянне.

Была на Выстаўцы некаторая ко-

БЕЛАРУСЫ НА СЛАВЯНСКІМ ФЭСТЫВАЛІ

Вось ужо чацьверты год, як прыймаем удзел у Фэстывалі ўсходня-эўрапейскай музыкі й танцу, які ладзіць Студэнцкі Славянскі Клюб усходня-эўрапейскай культуры у Гарадзкім Унівэрсытэце ў Джэрзі Сі-ты, Нью Джэрзі. Сёлета фэстываль гэты адбыўся ў нядзелю 13 красавіка.

У склад управы гэтага Клубу ўваходзіць Беларуская Зось Драздоўская, як віцэ-старшыня, і ейны брат Юрка Драздоўскі — сакратар. Яны-ж зьяўляюцца таксама й сябрамі ньюёркаўскага Аддзелу Арганізацыі Беларуска-Амерыканскай Моладзі.

Праграма Фэстывалу была багатая й разнастайная. Выступалі хоры й танцавальныя групы з народнымі танцамі. Было сем танцавальных груп, якія тут пералічым у парадку іхных выступленняў: расейская, польская, лятувіская, а пасля перапынку: беларуская група „Мяцеліца“ зь Нью Ёрку выканала тры народныя танцы — Лявоніху, Вяночак і Польку-Бульбу, другая польская танцавальная група, украінская танцавальная група, тады беларуская танцавальная група зь Нью Джэрзі Арганізацыі Беларуска-Амерыканскае Моладзі, Аддзелу ў Нью Джэрзі, выканала два беларускія народныя танцы — Лявоніху й Польку-Янку (хлопцы й дзяўчаты), і славацкая група. Абедзве беларускія танцавальныя групы выконвалі свае нумары вельмі добра. Бадзёры й радасны настрой, вясёлыя твары танцораў зь Нью Ёрку моцна падзейнічалі на аўдыторыю, што сыпаліся бурныя воплескі нават падчас танцаў. Было прыемным гэтае прызнанне, бо-ж і папрацавалі даволі.

Напачатку канцэрту паяла „Каліна“, ведамы добры Беларускі Жа-ноцкі Хор із Саўт Рывэру, Нью Джэрзі, які выступіўшы пасля польскага хору „Галіна“ з Джэрзі Сі-

ты, прапаяў пад кіраўніцтвам кампазітара Ксавэрага Барысавя пяць беларускіх песьняў. І выканаў іх узапраўды памастацку, з пачуццём. Гэта песьні: „Беларус, мая шчышчына“ на словы ўладзімера Дубоўкі, „Ручнікі“ на словы Веры Вярбы, „Люблю наш край“ на словы Канстанцыі Вуйлы й дзьева народныя песьні: „Заграй, пастушок“ і „Як пагнала стара баба курянятак пасьвіць“.

Сярод прысутных гэтым разам было шмат Беларусаў: бацькі моладзі, што прыймала ўдзел у праграме Фэстывалу, прыцелі беларускага мастацтва й фальклёру, ды старыя эмігранты Беларусі. Ня ведаю, ці часта ім даводзіцца чуць у гэтым выкананні беларускую песьню й народныя танцы, але можна было заўважыць, што былі яны задаволеныя й усхваляваныя. Пазней шукалі яны з намі гутаркі, запрашалі адведць іхныя асяродкі. Прадстаўнікі зь ведамай у Нью Джэрзі фармы РОВА запрасілі нас на ўжо вызначаны ў іх Беларускі Дзень, які яны плянуюць зладзіць у недалёкай будучыні. І ад дзвюх беларускіх танцавальных групаў ды ад хору „Каліна“ атрымалі згоду. Мы з ахвотаю прынялі гэтае запрашэнне, бо-ж хочам ня толькі рэпрэзэнтаваць Беларусь перад чужынцамі й іншымі эмігранцкімі групамі, але й пашыраць ды рэпрэзэнтаваць нашае нацыянальнае мастацтва й фальклёр паміж Беларускамі, каб не забылі яны, чаго забыць нельга.

Вось таму гэтак гладка й шчыра навязваецца сымпатыя й супрацоўніцтва між намі танцоркамі й танцорамі ды Вамі, Паважаныя Харысткі „Каліны“, бо-ж усё гэта робім для тае самае мэты: каб не забыцца й глыбей унікнуць у сваю культурную спадчыну. Не дарма сказаў Янка Купала: „Ад прадзедаў, спакою вякоў нам засталася спадчына, паміж сваіх і чужакоў яна мне ласкай матчынай...“

А спадчына нашая багатая й ёю трэба ганарыцца!

Раіса Станкевіч

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ

Управа Беларускай Грамады ў Скандывавіі, што знаходзіцца ў Штакгольме, у канцы сакавіка наведміла нашую Рэдакцыю, што Базыль Лукашук, які пасля апошняй вайны жыў у швэдзкім горадзе Густавсбэргэн, 17 сакавіка сёлета адыйшоў на той сьвет і пахаваны 27 сакавіка на магільніку ў Густавсбэргэн.

Сьв. пам. Базыль Лукашук, родам зь Беластоцкіны, у міжае-ным перыядзе быў актыўным у беларускім руху ў Заходняй Беларусі, між іншым, быў актыўным дзеячом Беларускай Сялянска-Работніцкай Грамады.

Сьветлая яму памяць!

Ст. Станкевіч

тыйнае гістарыяграфіі, абавязваючай і сямня, у эпоху Вялікага Княства Літоўскага беларускі народ быццам знаходзіўся ў няволі лятувіскіх феўдалаў. Значыцца, гэныя перадумовы й крыніцы дружбы беларускага й лятувіскага народаў, на якія паклікаліся партыйныя й ўрадавыя кіраўнікі ў сваіх прамовах у часе абодвух Дзён літаратуры й мастацтва, у васьноўным нічым ня вырозьніваліся ад узаемадчыненьняў і паміж іншымі савецкімі народамі.

Тымчасам гэткага вялікага маніфэставаньня дружбы й жадаўня як найчасейшага ўзаемага культурнага збліжэньня абодвух народаў ды гэткага энтузіястычнага прыняцця пасланцоў лятувіскай культуры на Беларусі й наадварот, дзё-чоў беларускае культуры й мастацтва ў Лятуве, ня было яшчэ ў да-чыненні да іншых савецкіх наро-даў падчас іхных падобных дзён культуры, літаратуры й мастацтва на Беларусі і ў Лятуве. Навет тра-дыцыйная ўжо дружба між бела-рускім і ўкраінскім народамі бадай-што ніколі не дасягала гэткага вы-сокага ўздыму ўзаемага энтузіяз-му, як паміж беларускім і лятувіс-кім народамі падчас двух апошніх узаемных культурных наведвань-няў. Таму ёсьць усе асновы шукаць крыніцаў гэтае дружбы ў далёкай гістарычнай мінуўшчыне, пра якую ў часе ўзаемных культурных свя-таў афіцыйна з пададзеана вышэй прычыны не казалася, але якая ў сьведамасці культурных прадстаў-нікоў абодвух народаў жыва адчу-валася.

Гэта сьведамасць аднолькавай гістарычнай мінуўшчыны ў эпоху

супольнае дзяржаўнасці абодвух народаў і іхнага сужыцця ў Вялі-кім Княстве Літоўскім. Не зважаючы на партыйную гістарыяграфію, супольнасць гэтую, а навет культурную перавагу ў гэтым часе Бе-ларусаў пацвярджаюць і беларускія савецкія гісторыкі. Дый Бела-руская Савецкая Энцыклапедыя пацвярджае, што сямняшняя ста-ліца Савецкай Лятвы Вільня, у гі-старычнай мінуўшчыне была цен-трам ня толькі лятувіскай, а й бела-рускай культуры, а ў перыядзе між абедзвюма сусьветнымі войнамі — цэнтрам беларускага палітычнага й культурнага жыцця Заходняй Бе-ларусі.

Відаць, з увагі на гэтую сьведа-масць і жывое адчуваньне гіста-рычных сувязяў зь лятувіскім на-родам, у беларускіх культурных, лі-таратурных і інтэлектуальных ко-лах асабліва апошнім часам усёцяж робяцца канкрэтныя крокі ў кірун-ку, каб культурныя кантакты й су-працоўніцтва зь Лятувісамі сталіся яшчэ больш глыбокімі й трывал-кімі. Пасля леташніх Дзён лят-увіскай культуры на Беларусі газета „Літаратура і Мастацтва“ ўвляла сталую рубрыку „У на-штых літоўскіх сяброў“, у якой ін-фармуе беларускага чытача пра важнейшыя навінкі ў лятувіскім культурным, літаратурным і маста-цкім жыцці. Летась сумесна бела-рускай і лятувіскай кінастудыямі быў накручаны дакумантальны фільм „Разам“ на матэрыяле леташ-ніх Дзён лятувіскай літаратуры й мастацтва на Беларусі пра друж-бу двух братніх народаў. Напачатку красавіка сёлета Выканком Менска-

га гарадзкага савету прысвоіў ганд-лёва-грамадзкаму цэнтру гораду на вуліцы Кастуся Каліноўскага назоў „Вільнюс“, а ў вадным з памешка-няў гэтага цэнтру працуе ўжо ма-газін лятувіскае кнігі.

Пра падобныя мерапрыемствы ў Лятуве дзеля культурнага збліжэ-ньня зь Беларусімаў пакульшто яшчэ ня чуваць нічога. Яшчэ ў 1968 го-дзе маладая беларуская паэтка Во-лгга Іпатова ў сваім вершы „Віль-нюс“, які горад Францішкі Скары-ны й Цёткі, пісала:

Тут Беларус — прапрадзед мой
Калісьці ўпершыню друкарыў.
І тут жыла — маёй крыві —
Сястра вясковых нашых матак...
Зноў еду да тваіх людзей,
Да старажытных вуліц вузкіх.
Дзень добры! Лаба дзіена!
Ты-ж шпэчаш мне пабеларуску...

Сказана вельмі глыбаказначна й трапна. Сямняшняя Вільня можа адно шпэцаць, а не на поўны голас гаварыць пабеларуску. Не зважаючы на пераважаючую колькасць беларускага жыхарства на ўсходніх акраінах лятувіскае савецкае рэспу-блікі, у тым ліку і ў ваколіцах Віль-ні, там няма ніводнае беларускае школы, хоць ёсьць школы польскія. Няма й газэты на беларускай мове, хоць выдаецца ў Вільні штотдзённая газета на польскай мове „Czerwony Sztandar“. Штопраўда, усё гэта не залежыць ад Лятувісаў, ані навет ад Камуністычнай партыі Лятвы, а вылучна ад маскоўскага партый-нага цэнтру.

Але сталася адна вялікая крыў-да для Беларусаў у тэй-жа Вільні й ад Лятувісаў, хоць і з апрабатай

а мо й інструкцыяй з боку савецкіх уладаў. Гэта сумная доля Беларускага Музею імя Івана Луцкевіча ў Вільні. Гэты музей, створаны вы-лучна Беларускамі ў 1921 годзе, які перахоўваў у сабе неацэнныя гіс-тарычныя, культурныя й мастацкія скарбы вылучна беларускага на-роду, сабраныя й ахвяраваныя музею вылучна Беларускамі, пасля заня-цця савецкай арміяй Вільні напры-канцы мінулай вайны й аднаўлень-ня Лятувіскай ССР, быў, як згад-валася тады ў друку, „расфармава-ны“, а ягоныя багатыя зборы пера-дадзены розным лятувіскім уста-новам. Дзеля напавы гэтае крыў-ды — аднаўленьня Беларускага Му-зею ў Вільні й звароту яму ягоных скарбаў ініцыятыва магла-б выйс-ці зь лятувіскага боку. Магла-б, на-вет мусіла-б, але ня выйшла... Тымчасам у газэце „Літаратура і Мастацтва“ ціраз ужо ставілася пы-таньне пра зварот каштоўнасцяў былага Беларускага Музею імя Іва-на Луцкевіча ў Вільні ягонаму за-коннаму сабсьніку — беларускаму народу. У сувязі з апошнім ажыў-леньнем беларуска-лятувіскага ку-льтурнага супрацоўніцтва гэтае ва-жнае для Беларусаў пытаньне му-сіла-б быць паднятае й лятувіскімі культурнымі коламі.

Ня толькі ў савецкай чыста пра-пагандавай літаратуры, але і ў пра-цах, што прэтэндуюць да навуко-васьці, пры каннай першай-лепшай нагодзе ўсёцяж цвердзіцца, што нерасейскія народы былой царскай імперыі толькі дзякуючы Кастрыч-ніцкай рэвалюцыі й ленінскай на-цыянальнай палітыцы Камуністыч-най партыі атрымалі неабмежаваны

магчымасці дзеля разьвіцця сваёй нацыянальнай культуры й мастац-тва. Але вось Лятува атрымала ўсе гэтыя „дабрадзействы“ Кастрычніка цалых дваццаць год пазней, чымся Беларусь. Не зважаючы на гэта, а фактычна дзякуючы гэтаму, у галі-не разьвіцця сваёй нацыянальнай культуры й мастацтва, твораўнага на аснове сваіх нацыянальных і народ-ных традыцый ды ў сваёй роднай мове, сямняшняя Савецкая Лятува пакінула Беларусь далёка заду.

Імкненьне Беларусаў да як най-часейшага культурнага збліжэнь-ня й супрацоўніцтва зь лятувіскім народам зьява высокая пазытыўная й карысная асабліва для Беларусаў. На ўрачыстым закрыцці Дзён бела-рускай літаратуры й мастацтва ў Савецкай Лятуве міністар культуры БССР Ю. Міхнэвіч у сваёй разьві-тальнай прамове сказаў:

„Сямня мы гаворым на разьві-таньне вам: мы ад'яжджаем з брац-кай Лятвы ўзабагачанымі й акрылё-нымі... Пяперашнія сустрэчы прад-стаўнікоў Беларусі, пасланцоў ле-літаратуры і мастацтва з брацкім народам Савецкай Лятвы нахняноў-нашых пісьменьнікаў, кампазыта-раў, мастакоў, артыстаў, усю нашу творчую інтэлігенцыю на стварэ-не новых выдатных твораў“.

Заставалася-б адно пажадаць, каб гэтыя словы міністра культуры БС-СР як найшырэй і як найглыбей ужыццёвіліся. Беларускам ёсьць ча-го ў сваіх лятувіскіх суседзях наву-чыцца й навучыцца!

Ст. Станкевіч

ШТО ЧУВАЦЬ?

Чародная кніга лёнданскага „Журналу Беларускавды“ (The Journal of Byelorussian Studies, vol. III, №2) змяшчае артыкулы: Г. Ліміна „Мова Купецкага Новага Запавету й Псалтыра 1652 году“; Г. Швэялёва „Беларуская й Украінская мовы: разрозненне тэкстаў да 1569 году“; А. Макміліна „Страфа, рыфма й мэтр у беларускім вершы 19-га ст.“; П. Майо „Анамальны правапіс у беларускай мове: замена „Е“ на „Я“ ў складох пасля націску“; Р. Сасэка „Да фанэтычнага апісання беларускае мовы“; некралёг па Обароне Гэрбарту, былы старшынні Англа-Беларускага Таварыства; гадавая справаздача АБТ; рэцэнзій; выбраная бібліяграфія беларускаведы за 1973 год; хроніка.

Кніга нарысаў, артыкулаў і фальетонаў Юркі Стугаліча (Віцбіча) выйшла ў выдавецтве Фундацыі ймя Крэчэўскага. Кніга асагоўлена „Мы дойдзем!“ На жадаўне аўтара, выйшла яна сьпяраша парасейску (частка матар’ялаў друкавалася ў „Новом Русском Слове“) і прызначаная перш-наперш для чытачоў, што не валодаюць беларускай моваю. У кнізе 154 старонкі. Ладная частка матар’ялаў датычыцца да беларускае гісторыі, часта ў сувязі з праблемамі сучаснасці. Цана: 5 дал.

„Зважай“ №2, часопіс Беларускіх Вэтэранаў, датаваны красавіком 1975 году, на васмёх старонках друку змяшчае: перадавіцу, верш, успаміны пра вёску Моталь (гістарычна-этнаграфічны нарыс), хроніку, фальетон.

„Знапіца“ № 2, царкоўна грамадзкі часопіс праваслаўных Беларусаў у Вялікай Брытаніі, сакавік 1975 г., змяшчае артыкулы: Бель „Акт 25 сакавіка 1918 году — дзень абвешчання незалежнасці Беларусі“; „Беларускі нацыянальны сьцяг“; В. К., „Кароль Беларусі“ (пра К. Каліноўскага); К. Гліскі, „Рост насельніцтва й перспэктыва на прышласць“; Ю. Веслякоўскі, „Годалічэньні й розніца паміж новым і старым стылямі“; Н. А., „Зь мінулага й прайдзенага“ (урыўкі з дзёньніка 1944 году); Каяловіч, „Зь гісторыі Беларусі“; хроніка. У часопісе 26 рататарных старонкі. Цана: 25 пэнаў.

„Голас Царквы“ № 43, рэлігійна-грамадзкі часопіс БАЦП, красавік 1975 г., змяшчае артыкулы й матар’ялы: Вялікоднае Архіпастырскае пасланьне сабору епіскапаў БА-

ПЦ; „Эвангелье ад Яна — 20“; „Вербіца“; „Прападобны Айцец Аўраам — архімандрыт Смаленскі“; „Да пытаньня манастроў і царквы на Беларусі“; „Роля праваслаўных брацтваў у Вялікім Князьстве Літоўскім“; „Дзе шукаць шчасця“; „Баптысты на Беларусі“; некралёгі; хроніка. Часопіс ілюстраваны, нумар мае 32 старонкі. Цана: 1 дал.

Пра стан рэлігіі на Беларусі й Беларускаю Царкву зьмешчаны артыкул (зь ілюстрацыямі) у часопісе „One Church — Единая Церковь“ (т. 29, № 2, 1975 бб. 71-76). Часопіс „Адзіная Царква“ выдаецца Расейскай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквой у ЗША, што належыць да юрысдыкцыі маскоўскага патрыярха.

Артыкул інж. І. Касяка пра панявольненне й русыфікацыю Беларусі зьмешчаны ў чацьвертым леташнім (зімовым) нумары англамоўнага ўкраінскага квартальніка, выдаванага ў Амэрыцы, „Юкрэньен Кўотэрлі“.

Пагляд на беларускую эміграцыю польскага прафэсара Віктара Сукеўніцкага (пад заг. „Беларускае разбійцё й легалізм“) зьмешчаны ў польскім эміграцыйным часопісе „Культура“ (1975, № 3, бб. 82-91).

Ня ведаць за якой прычыны, аўтар прыняў савецкую хлусьню, што на Вэрлінскай канфэрэнцыі ў 1925 годзе органы БНР былі самозьяліквідаваліся й перадалі свае паўнамоцтвы Савецкай Беларусі, чаго ў запраўдныя ня сталася, ды, відаць з прычыны недастатковай паінфармаванасці, няправільна прадставіў сытуацыю ў Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царкве на чужыне. Затое ў канцавай частцы артыкулу, прысвечанай газэце „Беларус“, праф. В. Сукеўніцкі аб’ектыўна й правільна насветліў характар нашае газэты й ейную ролю ў жыцці беларускае эміграцыі.

Вялікі й цікавы артыкул пра Антона Луцкевіча апублікавала Аляксандра Бэргман у варшаўскім навуковым квартальніку „Пшчгленд гісторычны“ (Гістарычны агляд), у чацьвертым нумары за 1974 год.

Пра суд і зьявольненне трох екаістых у Менску (І. П. Ляхновіча з пасёлку Ратамка, Н. Н. Барановскага з пасёлку Лясное Менскага раёну й А. Х. Стральца з Барысава) падала ў вялікім артыкуле газэта „Совetskая Белоруссия“ ад 5. IV. 75 (а за ёю й парыская газэта „Le Monde“ ад 18. IV. 75 ды іншыя заходнія органы друку).

У ЗГУРТАВАНЬНІ БЕЛАРУСАУ НОВАЙ ПАЎДЗЭННАЙ ВАЛІ

У канцы сакавіка адбыўся агульны сход Згуртаваньня Беларусаў у Новай Паўдзэннай Валі ў Сьвідні. Пры амаль стапрацэнтавай прысутнасьці сяброў Згуртаваньня, сход разгледзеў усе пункты запланаванага парадку дня. Із справаздачы старшынні Згуртаваньня выявілася, што ўправа Згуртаваньня старалася весці сваю працу ў двух асноўных кірунках: першае, у нутраным сярод беларускага грамадства Сьвідня; другое, на вонкі сярод іншых нацыянальнасьцяў.

У першым выпадку Згуртаваньне прыймала самы актыўны ўдзел у арганізаванні нашых нацыянальных сьвятаў ды іншых грамадзкіх і культурных імпрэзаў. Было арганізаванае сьвяткаваньне 56-х угодкаў абвешчання незалежнасці Беларусі, угодкі Слуцкага Паўстаньня, угодкі Беларускае Краёвае Абароны. Што да рэпрэзэнтацыі на вонкі, дык Згуртаваньне прыняло ўдзел у зьездзе народаў Сьвідня-Паўдзэннае Эўропы, а сп. М. Лукынскі ўваходзіў у Арганізацыйны Камітэт

зьезд. Разам зь іншымі адзінаццацма народамі была арганізаваная выстаўка беларускага народнага мастацтва ў рамках Тыдня Панявольных Народаў. Згуртаваньне было рэпрэзэнтавана на нацыянальных урачыстасьцях іншых народаў.

Данаўняючы справаздачу старшынні, Д-р Язэп Малецкі зазначыў, што Згуртаваньне Беларусаў Новай Паўдзэннай Валі, як арганізацыя, гэта і ягоныя сябры індывідуальна далі шмат матарыяльнага й маральнага падтрыманьня пры куплі й арганізацыі Беларускага Культурна-Грамадзкага Клюб у Сьвідні ды й надалей прыймаюць актыўны ўдзел у ягоных пачынаньнях.

У новую ўправу Згуртаваньня выбраны: за старшынню сп. М. Лукынскі, за сябраў Управы: сп.сп. М. Бакуновіч, А. Качан, д-р Я. Маленкі й К. Сіткоўскі.

Новай Управе належыцца пажадць плёнае дзейнасьці для нашага беларускага грамадства ў Сьвідні.

А. К.

КАНЦЭРТ КАМІТЭТУ ПАНЯВОЛЕННЫХ НАРОДАЎ У БРАДФАРДЗЕ

16 лютага сёлета адбыўся чародны канцэрт, зладжаны Камітэтам Панявольных Народаў у Брадфардзе. Канцэртны гэты ладзіцца што-году ня толькі дзеля таго, каб паслухаць народных песьняў самых розных нацыянальнасьцяў ды пабачыць іхныя народныя танцы, але галоўна дзеля навізаньня й замацоўваньня кантактаў зь мясцовымі ды ўрадавымі ангельскімі дзейнікамі. Гэткія спатканьні звычайна адбываюцца на прыняцці пасля канцэрту.

Сёлета меў нагоду быць тут у гэтым часе старшынна Галоўнай Управы Згуртаваньня Беларусаў у Вялі-

кай Брытаніі Янка Міхалюк. Сп. Янка Калбаса ёсьць сталым прадстаўніком ад Беларусаў і займае становішча заступніка старшынні Камітэту Панявольных Народаў у Брадфардзе.

На сёлётым канцэрце-спатканьні было шмат новых прадстаўнікоў брадфардзкага самаўраду ў сувязі з тым, што ў мінулым годзе была праведзеная тэрытарыяльная рэканструкцыя гораду: быў пашыраны абшар гораду й падвожаны ягоныя межы. Беларускім прадстаўніком удалося прывесці даволі прыемны ў карысьць Беларусаў гутаркі з ангельскімі прадстаўнікамі, якія

ЧЫТАЙЦЕ ДЫЯЛЭГІ ПЛЯТОНА

- на беларускай мове ў перакладзе Пастара Яна Пятроўскага
 - 1-ая кніга — Абарона Сакратаса, Крытон, Файдон — цана \$ 10.00
 - 2-ая кніга — Сымпозыён, Ён з дадаткам кароткага Грэцка-беларускага слоўніка \$ 5.00
 - 3-я кніга — Горгіяс з дадаткам папраўленага і дапоўненага Грэцка-беларускага слоўніка \$ 5.00
- Цэны з перасылкаю. З замоўленьнямі просім зьвяртацца на адрас:

JOHN PIOTROWSKI
1716 NE 7th Terrace, Gainesville, Florida 32601

ДАЛЕЙШЫЯ АХВЯРЫ НА ПОМНІК БЕЛАРУСКИМ ЗМАГАРОМ-ГЭРОЯМ

Аддзел Задзіночання Беларуска-Амэрыканскіх Вэтэранаў у Нью Джэрзі атрымаў далейшыя ахвяры на помнік ад наступных асобаў:

- 1. М. Войтанка — \$175.00
- 2. М. Гарсінка — 150.00
- 3. Ф. Баргуль — 50.00
- 4. Беларускае Жаноцкае Згуртаваньне ў Кліўлендзе — 50.00
- 5. Б. Даніловіч — 50.00
- 6. Ул. Русак — 40.00
- 7. В. Кажан — 40.00
- 8. А. Пілецкі — 30.00
- 9. Г. і Н. Орса — 30.00
- 10. В. Паланевіч — 30.00
- 11. В. і Н. Стэма — 30.00
- 12. М. Абрамчык — 25.00
- 13. А. Лысюк — 25.00
- 14. П. Дзядоўскі — 25.00
- 15. В. Русак — 25.00
- 16. Ул. Сьліўка — 25.00
- 17. М. Навіцкі — 25.00
- 18. В. Рашыш — 20.00
- 19. М. Сьнежка — 20.00
- 20. М. П. — 20.00
- 21. М. Кузьміш — 20.00
- 22. А. Ліхач — 20.00
- 23. М. Касцюкевіч — 20.00
- 24. В. Кабушка — 20.00
- 25. А. Койка — 20.00
- 26. В. Мігар — 15.00
- 27. В. Дубяга — 15.00
- 28. Хв. Шыбут — 15.00
- 29. П. Мірановіч — 10.00
- 30. П. Андрусьшын — 10.00
- 31. Т. Кольба — 10.00
- 32. М. Латушкін — 10.00
- 33. Л. Норык — 10.00
- 34. П. Брушкевіч — 10.00
- 35. М. Смарччок — 10.00
- 36. К. Калыда — 10.00
- 37. С. Татарыновіч — 10.00
- 38. А. Г. — 10.00
- 39. А. Патапскі — 6.00
- 40. М. Х. — 5.00
- 41. а. Стар Карп — 5.00
- 42. Я. І. — 5.00; разам \$1,151.00.

Усім ахвярадаўцам пшчырае дзякуй!

ДАЛЕЙШЫЯ АХВЯРЫ НА ФОНД БЕЛАРУСКИХ ПАДРУЧНИКАЎ

Кіраўніцтва Фонду Падручнікаў пры Беларускай Інстытуце Навукі й Мастацтва ў Нью Ёрку дзякуе сп. М. Баяроўскаму, Ангельшчына, за перасланыя на Фонд \$11.85. Разам з папярэднімі ахвярамі, даходамі з прадажы кніжак ды працэнтамі, на конта Фонду сабрана \$2,520.89.

Юбілей украінскага прыяцеля Беларусаў

У нядзелю 13 красавіка сёлета ў Украінскім Культурным Цэнтры ў Лёс Анджэлэс адбылося ўрачыстае сьвяткаваньне 50-цігодзьдзя грамадзка-палітычнай дзейнасьці для Украіны на Украіне й вонках яе ведамага ўкраінскага дзеяча Міколы Новака. На расейскіх запыськах ішляхі Юбіляра былі абазначаны наступна: ахвотнік УПА і УВО, суарганізатар УСТ і УНО ў Канадзе, арганізатар ОДВУ і першых украінскіх фільмаў у Амэрыцы, піянер украінскага грамадзка-палітычнага й царкоўнага жыцьця ў Лёс Анджэлэсе ад 1943 году.

Беларусаў на юбілейным сьвяткаваньні прадстаўлялі сп-ва Часлаў і Юзя Найдзюкі. Яны зладзілі Юбіляру найлепшыя пажадаўні здароўя й ішчасьця на будучыню. Прыязьні й супрацоўніцтва Беларусаў зь Юбіляром тут працягваецца актыўна ўжо каля 25-ёх гадоў. Вялікая актыўнасьць, гарацы патрыятызм, энтузіязм і арганізацыйныя здольнасьці слаўнага Юбіляра могуць служыць добрым прыкладам і для ўсіх Беларусаў.

Ю. Н.

ЗАПУСТЫ Ў КЛІЎЛЕНДЗЕ

Беларускае Жаноцкае Згуртаваньне ў Кліўлендзе ладзіла 16 сакавіка традыцыйныя запусьты-бліны ў залі Беларускага Рэлігійна-Грамадзкага Цэнтру ў Кліўлендзе. Пасля пачатунку была разыграная лятэрэя. Гэтую імпрэзу грамадства добра падтрымала. Частку прыбытку з гэтае імпрэзы Жаноцкае Згуртаваньне пераказала на фонд Помнік Беларускай Гэроям у Іст Брансвіку.

прасілі трымаць цясьнейшую лучнасьць зь імі й стала інфармаваць іх пра Беларусь і Беларусаў.
Янка Крушыла

НА ВЫДАВЕЦКІ ФОНД „БЕЛАРУСА“

За папярэдні пэрыяд (красавік 1975) наступілі ў касу нашыя газэты наступныя падпіскі й ахвяры на Выдавецкі Фонд „Беларуса“:

І. ЗША:

- А. Прыслана беспасярэдня ў Рэдакцыю:
- 1. Е. Жызьнеўская \$ 20.00
- 2. М. Абрамчык 20.00
- 3. П. Манькоў 20.00
- 4. В. і М. М. 20.00
- 5. А. і Д. Філістовіч 20.00
- 6. Ф. Станкевічыха 10.00
- 7. С. Татарыновіч 10.00
- 8. Т. Пятроўскі 10.00

Разам: \$ 130.00

П. АЎСТРАЛІЯ:

- Сп-ня А. Каранеўская ад наступных Беларусаў у Сьвідні:
- 1. М. Вакуновіч аўстр. \$ 20.00
- 2. Г. Альтай 10.00
- 3. Я. Гавенчык 10.00
- 4. А. Качан 10.00
- 5. В. Кобрын 10.00
- 6. Д-р Я. Малецкі 10.00
- 7. С. Нарушавіч 10.00
- 8. К. Сіткоўскі 10.00
- 9. А. Смаць 10.00
- 10. А. Булаўскі 2.00

Разам: (па адлічэньні мясц. перасылкі) ЗША \$ 123.19
1. Д-р Я. Малецкі ЗША \$ 67.20

ІІІ. ФРАНЦЫЯ:

- 1. Ул. Каштэлян \$ 20.00

КАНАДА:

- 1. А. Рудзінскі канад. \$ 10.00

ІV. НЯМЕЧЫНА:

- 1. Гох \$ 8.47

ІНШЫЯ АПЛАТЫ:

- 1. В. Косараў за кляпсыдру \$ 10.00
- 2. Л. Махнюк за абвестку 10.00

Разам: \$ 20.00

Усяго разам: \$ 398.86

Усім тым, што прыслалі грошы, Рэдакцыйная Калегія „Беларуса“ выказвае пшчырае беларускае дзякуй!

Чытайце, вышывайце, пашырайце газэту Беларусаў у Вольным Сьвеце
„Б Е Л А Р У С“

ЗАМАЛЁУКІ З САВЕЦКАГА ЖЫЦЦЯ

ХЛЕБ СЯЛЯНСКІ

Неяк так склалася ў нас, што людзі блізкія да нейкага прадукту ці тавару вытворчасці маюць сякія-такія палёгі ў ягоным набывіцці. Шахцёры задарма дастаюць сабе вугаль. Чыгуначнікі маюць права на дармовы прездз туды й назад у які хаця канец Савецкага Саюзу. А вось селянін наш — той, што хлебам усіх іншых забяспечвае, сам павінен па той хлеб езьдзіць у горад, каб купіць там яго. Аб тым, каб далі яму хлеб задарма й размовы няма.

Цізе-брыдзе горадам старэнькая бабулька або маладуха, а за сьпінаю вялізны мех, напханы буханкамі. Цяжка з такім мехам павярнуцца, то зачэпіцца за каго, то штурхне. А ў сьпіну ёй зьявага: ад гэтых „парашутыстаў“ спакою няма, пруща ў горад і нас тут абіраюць. Бачыце, як лёгка гараджаніну абзываць тую сялянку, што хлеб у яго быццам-бы адбірае. А сялянка моўчкі трупцом, трупцом сабе, дзе ёй да тых абразьлівых словаў. Ёй-бы на цягнік або на аўтобус пасьпець — гаспадарка ня можа доўга бяз руілівых рук абыходзіцца.

У аўтобусах і вагонах публіка ўжо й усім з нэрваў зрываецца: ведама-ж, праходы мяхамі застаўлены. Боцям мяшок гэты з хлебам з дарогі. А сялянка зноў-жа моўчкі мяшок да сябе цісьне, туліць толькі, каб з праходу пасунуць неяк. Моцна рукамі трымае яго: у ім-жа жыцьцё ейнае й сямі.

Вось гэтак і выходзіць: шмат поту й здароўя трыццаць сяляне напшы, каб хлеб выгадаць. Каму-ж, як ня ім, быць бесперапынна й бесперапакходна забяспечанымі духмяным прадуктам рук сваіх? Але нічога не папішаш, у горад па хлеб ехаць трэба. Ад працы ў старшынні адпрошвацца, ды з гораду поўны мех на сваіх плячох цягнуць — і

цягнуць сабе і суседзям. Вось на тэму гэтых няшчасных, што не сваёй воляю „парашутыстамі“ сталіся, і ўзяла гутарку газэта „Зьвязда“ ад 14 сакавіка сёлета. Прычынаў гэткага ненармальнага стану, паводля „Зьвязды“, шмат: гэта і бяздушнасьць мясцовага начальства, якое мала рупіцца аб сялянах, і нястача транспарту, каб хлеб у вёску вазіць.

Але ці галоўныя гэта прычыны? Раней і бездарна і нястачы транспарту тлумачылі цяжкасьцямі паваяенных гадоў: трэба было, казалі, уздымаць разбураную вайной гаспадарку. Цяпер-жа на вайну віны ня ськінеш, трыццаць гадоў мінула! Даўно ўжо ўсе эўрапейскія краіны ад вайны ачукаліся, адбудоўваліся. Даўно ўжо і ў нас можна было-б і дарогі пабудаваць і транспарту дошчы мець. Адно толькі, галоўнае, што было і ёсьць тормазаў усяму гэтаму — гэта сапраўды бяздушнае стаўленьне партыйнага кіраўніцтва да народу. Бо каб сапраўды кіраўніцтва гэтае хвалявалася за людзей, а не за сваё выгодынае й сытае ўладараньне, хіба дапусьціла-б яго, каб ажно па трыццацёх паваяенных гадох людзі хлебам ня былі забяспечаныя

Сказаць, што за гэтыя часы зусім нічога не зьмянілася ў жыцці людзей, было-б няпраўда. Так, цяпер там-сям пабудаваныя або абсталяваны ў старых будынках хлебалакарні для абслугоўваньня вёсак, але абсталяваньне на іх старое, нікуды ня вартэ — тое, што з гарадзкіх хлебалакарняў паздымалі. Пашэньціла мо больш у гэтым сьнісе Грудзінаўскай хлебалакарні Быхаўскага райспажыўсаюзу, дзе і абсталяваньне навейшае і кваліфікаваныя кадры працаўнікоў падобраныя. Але як-жа тыя кваліфікаваныя кадры могуць сыпчыць добры хлеб з кармавое мукі або з незда-

Алесь Вожык